

Síntesi de resultats

Catalunya 2015

Amb el suport de:

Panoràmic de Catalunya 2015

Autors/es:

Montse Fernández i Pau Vidal

Maig 2016

Contingut

1. El Panoràmic	4
2. El món no lucratiu a Catalunya	8
3. Les persones	15
3.1. Persones associades	16
3.2. Persones voluntàries	20
3.3. Persones contractades i col·laboradores autònomes	23
3.4. Els òrgans de govern	27
4. Els recursos econòmics	31
4.1. Volum econòmic	32
4.2. Fonts de finançament	35
4.3. Fiscalitat i transparència	37
4.4. Banca ètica	40
5. Espais i equipaments	42
5.1. Les seus	43
5.2. Equipaments	45
5.3. Espais públics oberts	50
6. Reptes de futur	52
6.1. Temes prioritaris per a les entitats	53
6.2. Reptes del món no lucratiu expressats per les entitats	55
7. Annexos	58

1. El Panoràmic

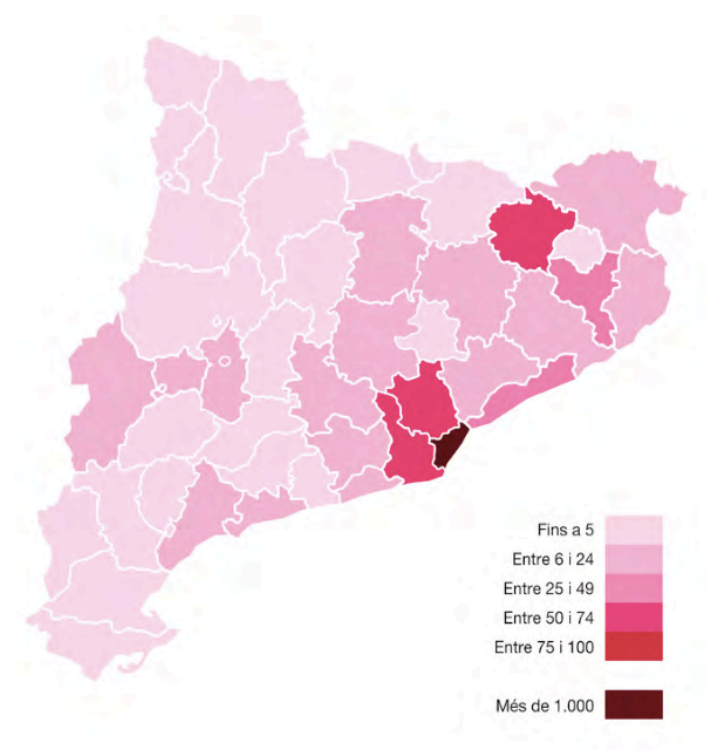

El Panoràmic és un projecte que va néixer l'any 2014 amb l'objectiu ser una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu. Es tracta d'una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona que aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Les organitzacions no lucratives comparteixen constantment activitats, espais i experiències amb altres entitats del país. El treball en xarxa, les federacions i els projectes compartits són algunes de les seves formes de relació. Després de l'èxit de la primera edició, des de les mateixes entitats de la ciutat es va expressar l'interès per estendre territorialment el Panoràmic a tot Catalunya i també a les diferents formes jurídiques que formen el món no lucratiu.

En 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic sense que això impliqui la pèrdua dels valors que donen sentit a l'estudi com és el treball des de la proximitat i el coneixement mutu. El resultat ha estat una participació de 1.856 entitats no lucratives de tot el territori que permet començar a dibuixar el mapa del món no lucratiu català i que s'anirà completant en les pròximes edicions.

Mapa 1: Mapa de participació en el Panoràmic 2015

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des del valor de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

2. El món no lucratiu a Catalunya

Catalunya gaudeix d'un sector no lucratiu ric i divers, format per organitzacions que adrecen els seus esforços a la construcció d'una societat més justa i solidària des de diferents àmbits d'actuació. De fet, tal com apunten diferents estudis, es tracta del territori de tot l'Estat on es concentra un major nombre d'entitats sense afany de lucre. S'estima, a partir de l'anàlisi del Panoràmic, que la xifra supera les 20.000 entitats actives en el moment de realització d'aquesta recerca (per entitat activa s'ha considerat aquella que en 2014 ha realitzat com a mínim una activitat). I de fet, donat que es tracta de la primera edició del Panoràmic en l'àmbit català, el més adient és aportar un interval que s'anirà polint en les pròximes edicions. Aquest es troba entre les 20.000 i les 25.000 entitats.

Per tal de dimensionar aquestes dades, s'ha considerat el nombre d'entitats per habitant. A partir del padró es pot establir que a Catalunya hi ha aproximadament una entitat per cada 330 habitants. Aquesta xifra no és costant en tots els territoris. Tal com s'indica en el "Panoràmic de les entitats de la Garrotxa 2015" la densitat en aquesta comarca és de prop d'1 entitat per cada 150 habitants. Mentre que en el cas de la ciutat de Barcelona s'estima que de mitjana hi ha 1 organització per cada 350.

Esquema 1: Nombre estimat d'entitats actives i densitat d'entitats

**Entre
20-25 mil
entitats
actives**

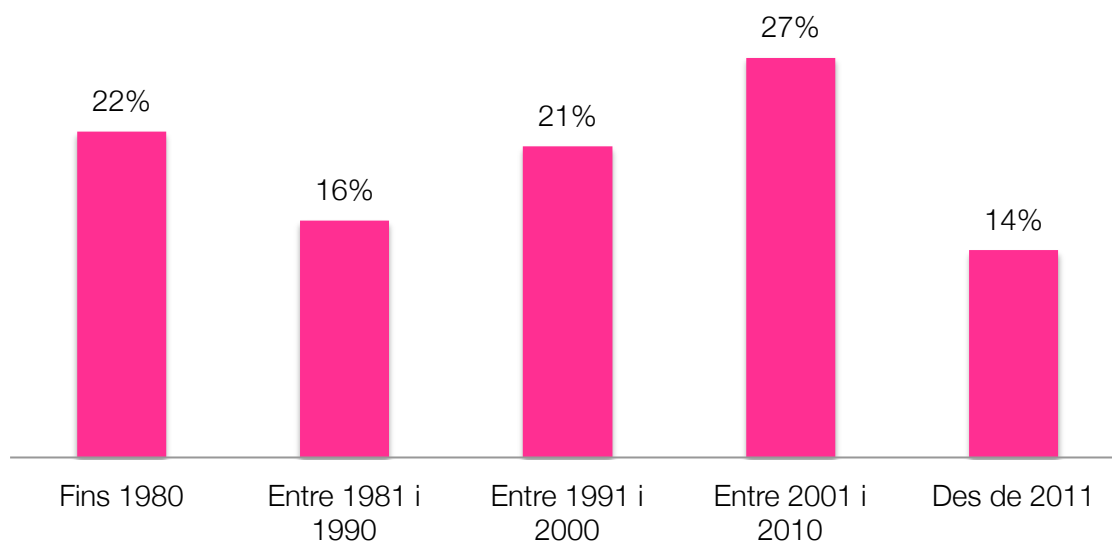
**1 entitat
per cada
330
habitants**

xifra
estimada

Un element característic del món no lucratiu català que sovint explica la seva realitat és el seu procés de construcció. S'estima que prop del 22% de les entitats compten amb una trajectòria que supera els 40 anys. El 78% restant va néixer en el marc de l'actual democràcia i, d'entre aquestes, el 41% de les

entitats es van constituir en el segle XXI. Les dades dibuixen un sector heterogeni, dinàmic i amb una alta presència d'entitats joves.

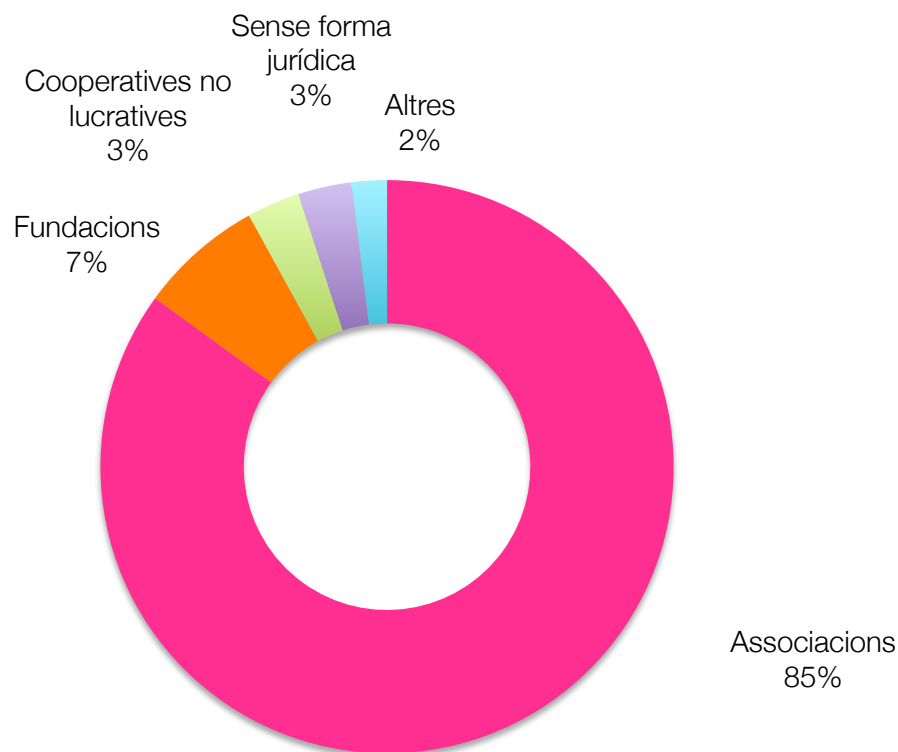
Gràfic 1: Any de constitució

L'any de constitució és una variable explicativa clau. Les principals diferències es donen entre les organitzacions creades abans i després del segle XXI

De les entitats participants en el Panoràmic 2015 el 85% tenen forma jurídica d'associació, el 7% són fundacions, el 3% són entitats informals, és a dir sense forma jurídica. El 3% són cooperatives no lucratives i el 2% compten amb altres formes jurídiques com ara les entitats religioses.

Gràfic 2: Forma jurídica

Les entitats, per terme general, s'adrecen a un àmbit prioritari d'actuació que es defineix a través de la mateixa missió. El 28% de les entitats s'adrecen a l'acció social, és a dir, a col·lectius en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social com poden ser les persones amb discapacitat, la gent gran, la infància, etc. El 25% de les entitats catalanes s'orienten a l'àmbit cultural que inclou tant la cultura tradicional i popular com diferents formes d'expressió artística contemporànies.

El 20% d'entitats s'adrecen a l'àmbit esportiu i el 12% a la formació i educació com les AMPA, les aules d'extensió universitària i altres organitzacions adreçades a la formació d'adults. Altres àmbits com l'ambiental i els drets civils i la cooperació i la pau suposen l'1% de les entitats respectivament. En conjunt, la diversitat d'àmbits tornen a constatar la riquesa associativa i és un indicatiu dels diferents interessos de la ciutadania.

S'ha de matisar que en alguns casos per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari, tot i que aquest no necessàriament és l'únic.

A tall d'exemple, una entitat que s'adreça a un col·lectiu en situació de risc d'exclusió i desenvolupa activitats culturals per a millorar la seva qualitat de vida s'ha ubicat en l'àmbit de l'acció social. O una AMPA que encara que aquesta pugui desenvolupar activitats esportives en l'escola s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació. Amb això es posa de manifest la transversalitat de moltes entitats, que per aconseguir amb la seva missió desenvolupen un ampli ventall d'activitats que es poden ubicar en més d'un àmbit d'actuació.

“El nostre objectiu és resoldre els problemes veïnals i organitzar la festa anual, a part d'activitats esportives i lúdiques”

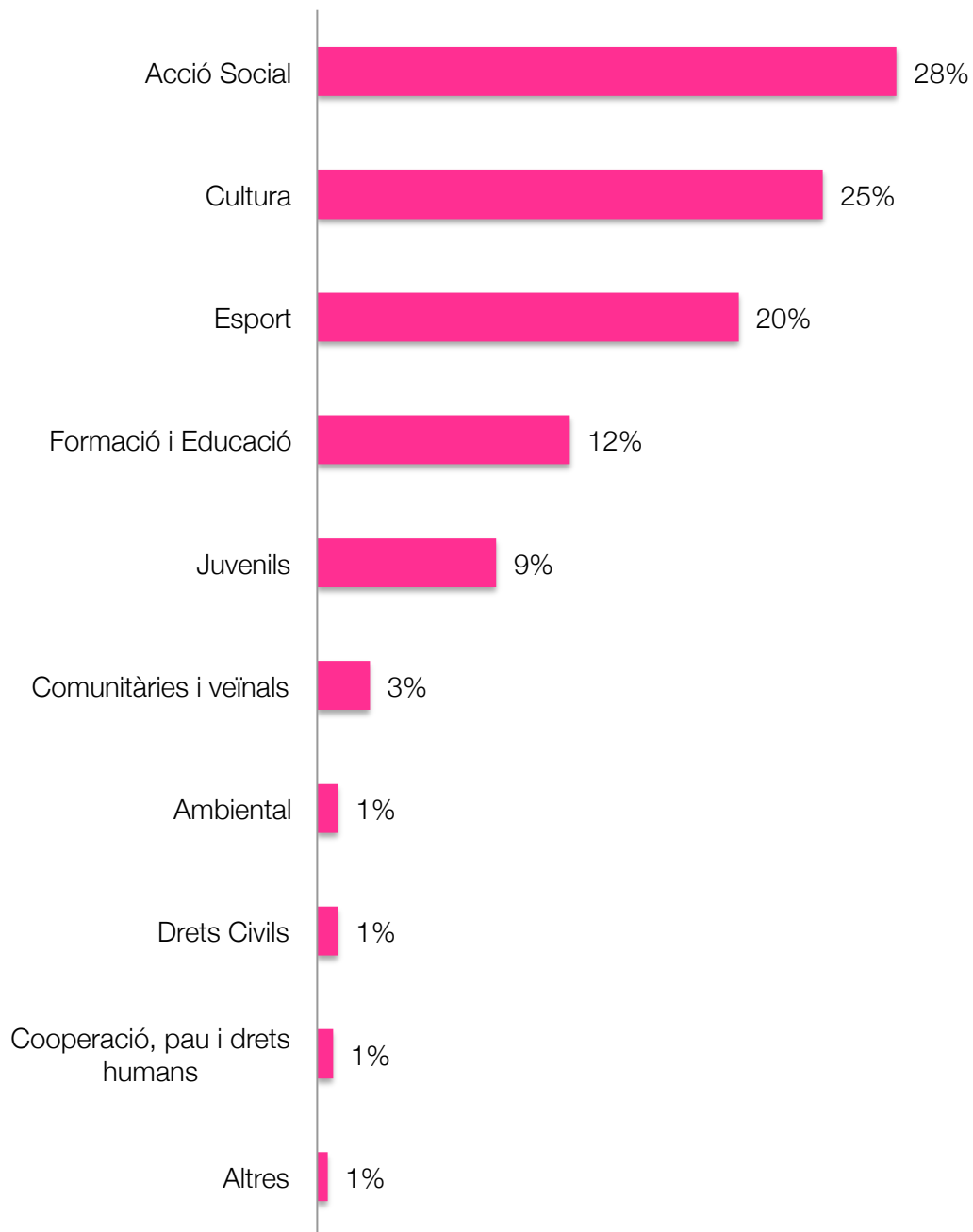
Extret de les preguntes obertes

*(Altres àmbits d'actuació)
“Cultura Popular, tallers formatius, educació en el lleure, horts urbans i bioconstrucció (arquitectura sostenible), activitats musicals i teatrals”*

Extret de les preguntes obertes

L'entitat tipus més habitual és la d'una associació creada en el segle XXI i que treballa a els àmbits de l'acció social, la cultura o l'esport

Gràfic 3: Àmbit prioritari d'actuació de les associacions de base

Esquema 2: Àmbits prioritaris d'actuació i els seus sub-àmbits

3. Les persones

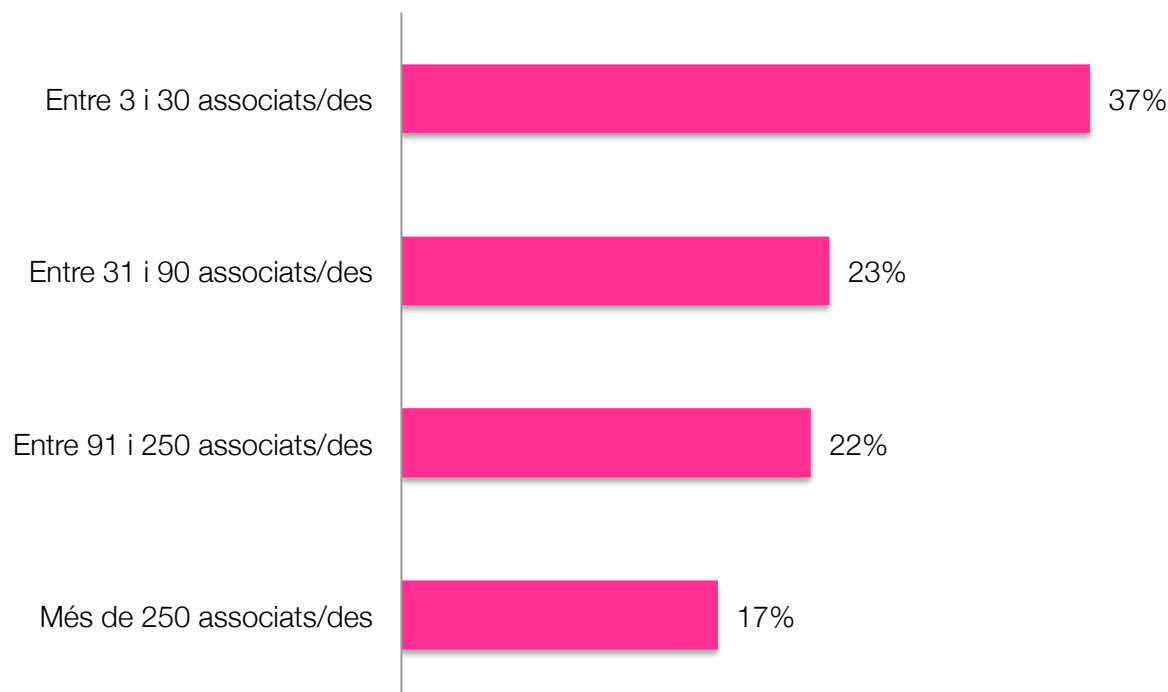

3.1. Persones associades

Les organitzacions estan formades per persones sòcies, voluntàries, col·laboradores, destinatàries de les activitats, etc. En conjunt, formen la base social de les entitats i són l'element indispensable de les mateixes. El Panoràmic recull dades a fi de conèixer com és la participació, saber quins són els diferents graus d'implicació i com són els òrgans de govern.

Donat que el 85% de les entitats compten amb la forma jurídica d'associació el primer grup de persones a analitzar és precisament el de les associades. S'han repartit les entitats en trams segons el nombre de persones sòcies per tal d'estructurar millor la informació. Un primer segment, que és el més nombrós, aplega les entitats formades per fins a 30 associats/des les quals suposen el 37% del total d'entitats. Les organitzacions d'entre 31 i 90 suposen el 23% i les d'entre 91 i 250 el 22%. Finalment, el 17% de les entitats estan formades per més de 250 persones associades.

Gràfic 4: Associacions segons el nombre de persones associades –en trams–

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones associades en el dia a dia de les entitats s'han establert tres nivells de participació –A, B i C–, on A fa

referència al grau més alt d'implicació i C al menor. Aquests tres nivells s'han establert d'acord amb la participació en les assemblees, la realització d'activitats, l'assumpció de responsabilitats, etc. Els resultats indiquen que més de la meitat de les persones associades (en concret el 55%) té un nivell C de participació, el 21% un nivell B i el 24% un nivell A. Així, aproximadament, 1 de 4 persones associades té un grau alt d'implicació.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes i assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da

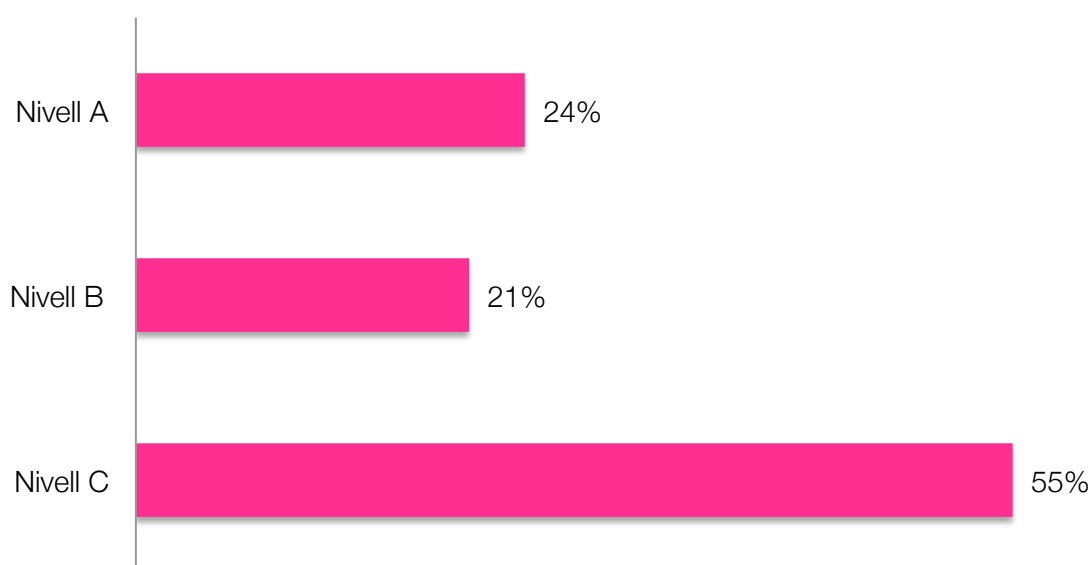
Nivell B

Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da

Gràfic 5: Persones associades segons nivell d'implicació

“L'assistència a l'assemblea és un requisit per formar part de l'associació”

Extret de les preguntes obertes

“La majoria dels nostres associats estan relacionats directament amb l'activitat”

Extret de les preguntes obertes

“No hi ha persones sòcies pròpiament ni cap tipus d'estructura organitzativa [...] entre totes som responsables del bon funcionament del conjunt”

Extret de les preguntes obertes

“Qualsevol persona que fa castells a la colla, es fa soci (que és gratuït), això es fa per estar coberts per l'assegurança”

Extret de les preguntes obertes

“Els nostres socis són les famílies com a unitat. Considerem tota la família com a un únic soci”

Extret de les preguntes obertes

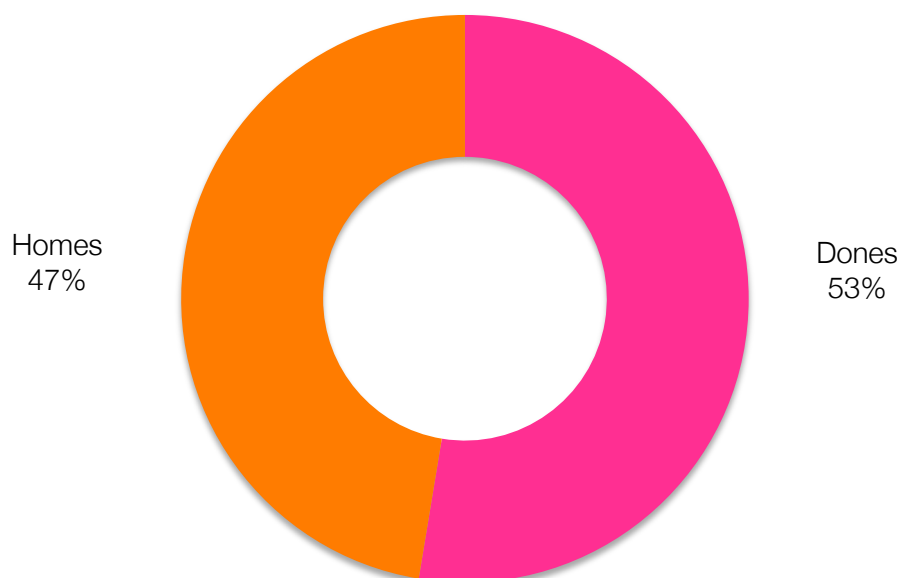
“Totes aquelles persones que participen d'alguna forma a l'associació es consideren sòcies des del primer moment i gaudeixen dels mateixos drets i deures”

Extret de les preguntes obertes

Les preguntes obertes del qüestionari, és a dir, els espais on les entitats poden escriure tot allò que aportí informació en relació amb el que s'està preguntant, és una font de continguts que complementa les dades i contribueix a dotar-les de significat. En aquest cas, les preguntes obertes fan palesa la diversitat de realitats associatives que hi ha darrere dels grans nombres i la pluralitat en la forma de concebre la figura de la persona associada.

Pel que fa a la participació de dones i homes, les dades del Panoràmic mostren una presència del 53% de dones i el 47% d'homes. Les xifres es troben dins una forquilla entre el 40% i el 60% que es pot considerar equilibrada.

Gràfic 6: Proporció de dones associades i homes associats

El perfil més habitual de la persona associada és tant d'una dona com un home que té una participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, paga la quota per estar associat

3.2. Persones voluntàries

L'activitat voluntària pot ser puntual o prolongada en el temps, realitzada per les persones sòcies o per altres persones col·laboradores amb l'entitat, per la mateixa junta, etc. A la primera edició del Panoràmic ja s'apuntava a què la base social pot tenir diferents significats en funció de la missió i dels objectius de cada entitat. En concret, el concepte de voluntariat és clarament polisèmic. El nou marc normatiu (de 2015), d'acord amb aquesta realitat, considera el voluntariat en un sentit ampli i com una part essencial de l'activitat associativa. Aquesta visió no deixa de ser un reflex de la riquesa i diversitat en la participació altruista en les entitats.

En 2015 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei de Voluntariat per tal de regular i protegir l'activitat voluntària i l'associacionisme.

En el seu preàmbul assenyala que *“en la societat actual, fruit de l'herència històrica i social, hi conviuen d'una manera simultània amb l'associacionisme i el voluntariat diversos tipus d'accions de participació i col·laboració ciutadanes, desenvolupades totes des de la gratuïtat i la solidaritat”*

I en l'article 3 es defineix el voluntariat com *“El conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre”*.

“Totes les activitats d'organització, participació i desenvolupament que es duen a terme, es fan gràcies a la iniciativa i constància de les persones que treballen de forma voluntària”

Extret de les preguntes obertes

“Entenem per socis i voluntaris les mateixes persones”

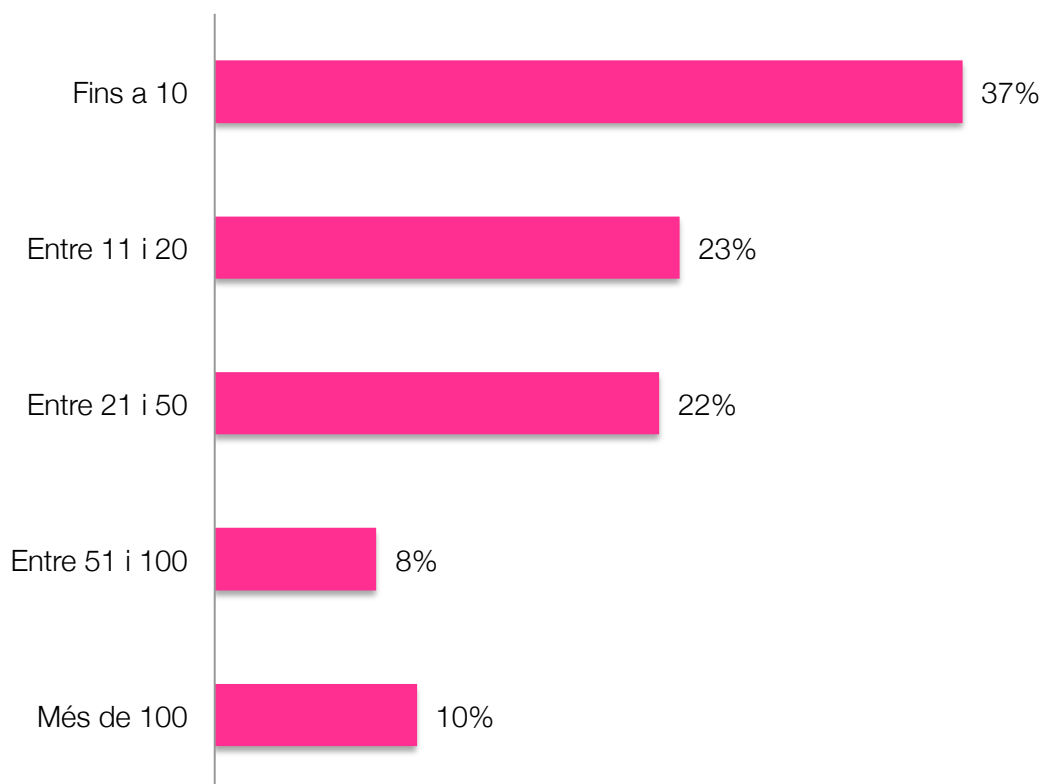
Extret de les preguntes obertes

“Al marge de col·laboracions voluntàries regulars, hi ha col·laboracions voluntàries per activitats puntuals”

Extret de les preguntes obertes

L'anàlisi del voluntariat també s'ha fet per trams segons el nombre de persones voluntàries, i mostra que de forma predominant –el 37% del total- van comptar amb entre 1 i 10 persones voluntàries. Com és lògic, segons augmenten les xifres de participació voluntària minva el percentatge d'entitats representades. En el cas de les entitats amb més de 100 persones voluntàries, aquestes representen el 10% del total.

Gràfic 7: Entitats segons nombre de persones voluntàries –per trams-

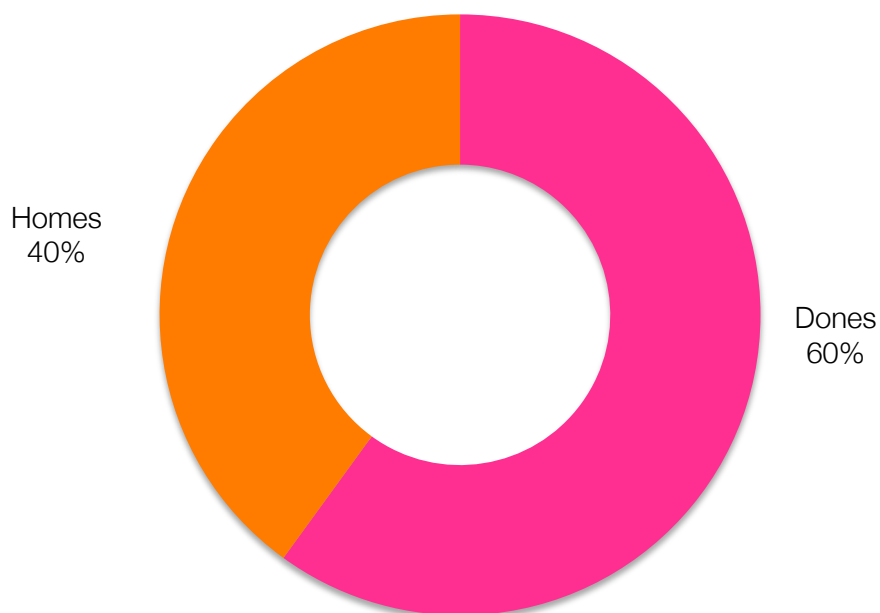
El nombre de persones voluntàries depèn, almenys en part, de l'antiguitat de les entitats. L'anàlisi creuada mostra que aquesta variable determina les principals diferències entre entitats, essent les organitzacions creades abans del segle XXI les que compten amb xifres més altes de la participació voluntària. Les magnituds disminueixen progressivament fins a arribar a les entitats més joves on predomina el tram d'entre 1 i 10 persones voluntàries.

Taula 1: Persones voluntàries segons l'any de constitució de les entitats

	Fins a 10	Entre 11 i 20	Entre 21 i 50	Entre 51 i 100	Més de 100	Total
Fins a 1980	29%	25%	24%	9%	14%	100%
Entre 1981 i 1990	31%	22%	24%	12%	10%	100%
Entre 1991 i 2000	33%	15%	24%	10%	18%	100%
Entre 2001 i 2010	49%	16%	18%	8%	11%	100%
Des de 2011	67%	14%	6%	8%	5%	100%

La participació voluntària de dones i homes es troba en una relació de 60% dones i 40% homes. Encara que en aquest cas de forma ajustada, la proporció se situa en la forquilla 60%-40% que es pot considerar equilibrada.

Gràfic 8: Proporció de dones i homes en els equips voluntaris

3.3. Persones contractades i col·laboradores autònomes

Prop del 46% de les entitats participants en el Panoràmic compta en els seus equips amb persones que perceben una retribució econòmica. Les xifres encara que en molts casos siguin reduïdes, poden posar de manifest l'existència d'estructures en les entitats.

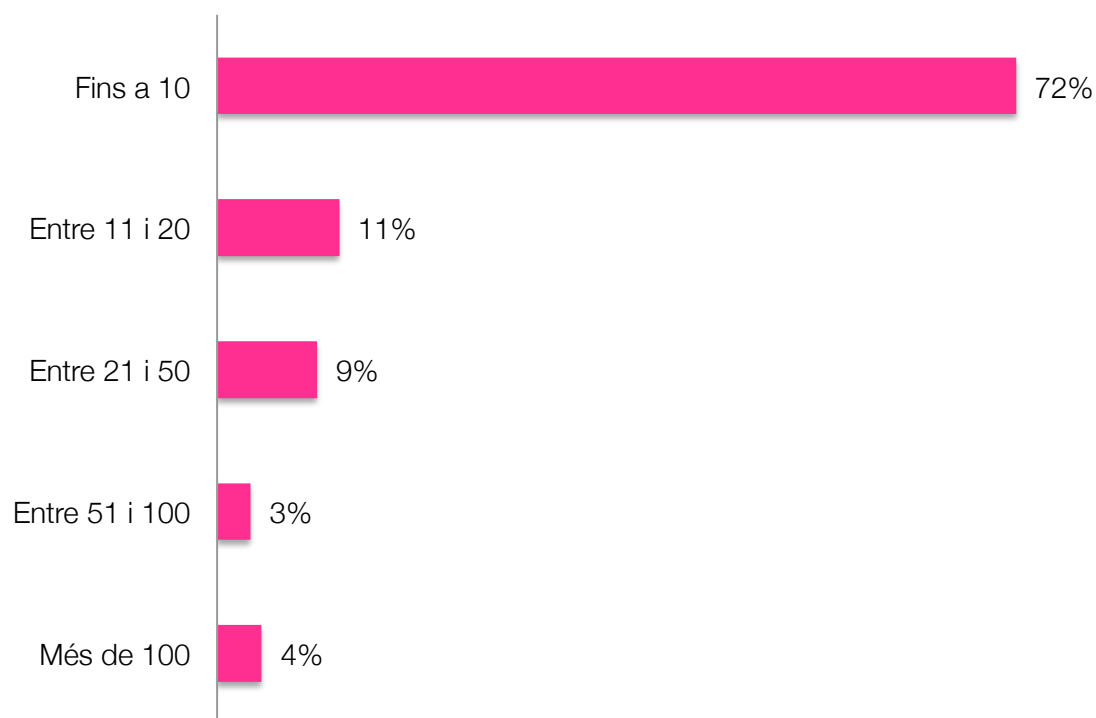
Gràfic 9: Entitats que compten amb persones remunerades en els seus equips

L'anàlisi dels equips remunerats mostra que de forma majoritària –el 72% de respostes– es compta amb entre 1 i 10 persones, i de fet el nombre més freqüent, és a dir la moda, se situa en 1 persona. La variable que sembla determinar el nombre de persones que perceben algun tipus de remuneració econòmica és el nivell d'ingressos. Així, el nombre de persones creix quan els ingressos augmenten.

Per tal de fer una lectura acurada de les dades sobre els equips remunerats cal tenir present que els gràfics i taules fan referència al 46% de les organitzacions.

Gràfic 10: Organitzacions amb persones remunerades

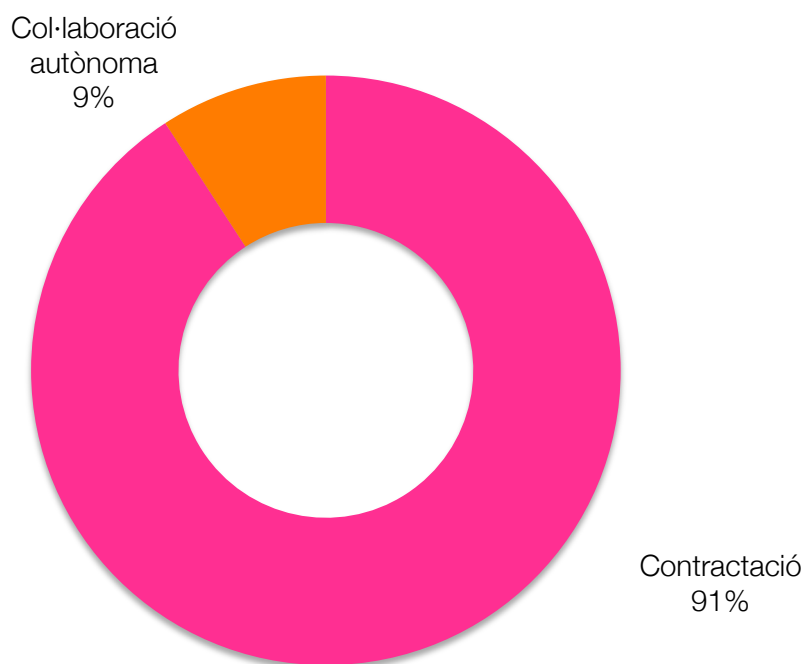
Taula 2: Persones contractades segons volum d'ingressos de les entitats

	Fins a 10	Entre 11 i 20	Entre 21 i 50	Entre 51 i 100	Més de 100	Total
Fins a 15.000 euros	95%	5%	-%	-%	-%	100%
Entre 15.001 i 30.000 euros	96%	4%	-%	-%	-%	100%
Entre 30.001 i 50.000 euros	85%	9%	6%	-%	-%	100%
Entre 50.001 i 100.000 euros	93%	-%	5%	2%	-%	100%
Entre 100.001 i 500.000 euros	78%	14%	8%	-%	-%	100%
Més de 500.000 euros	25%	20%	23%	10%	22%	100%

El tipus de relació laboral que s'estableix entre la persona i l'entitat és, de forma habitual, a través de la contractació. Segons les dades del Panoràmic el 91% compta amb un contracte de treball i l'altre 9% estableix la relació laboral mitjançant la col·laboració autònoma. De les preguntes obertes del qüestionari es després que de forma habitual la contractació i la col·laboració es generen

sovint en funció de les necessitats concretes dels projectes i activitats que es duen a terme.

Gràfic 11: Persones que perceben algun tipus de remuneració segons tipus de relació establerta

“Durant l'any hem contractat 4 persones, però són contractes de jornada parcial i temporals”

Extret de les preguntes obertes

“Som els socis qui fem les activitats i contractem quan es necessita per a alguna activitat puntual”

Extret de les preguntes obertes

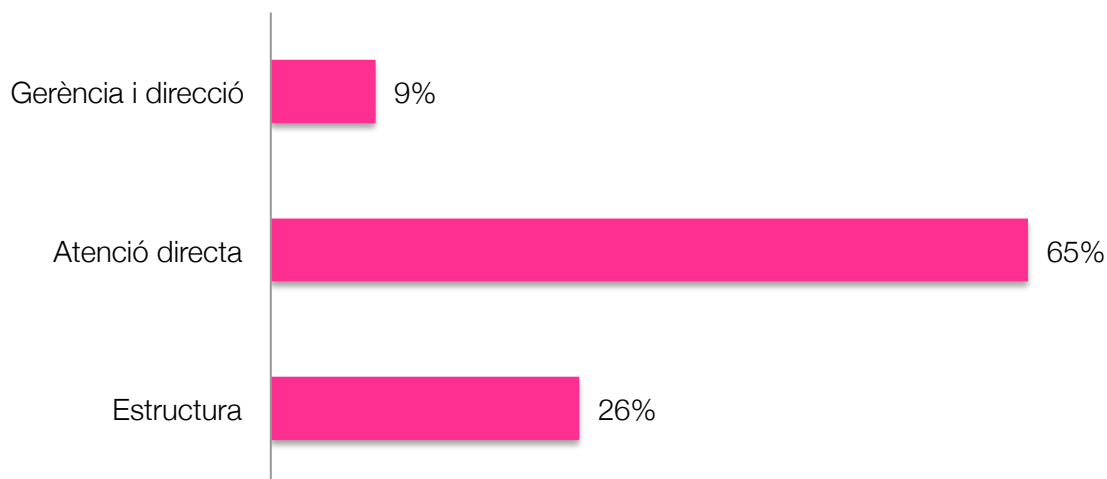
“Paguem als músics/cantants dels nostres espectacles”

Extret de les preguntes obertes

S'ha preguntat també pel tipus d'activitat que desenvolupen les persones que reben una retribució econòmica tot donant 3 opcions de resposta que són les habituals en el sector. Es tracta de l'atenció directa, les activitats d'estructura i

les activitats de gerència. Els resultats indiquen que l'atenció directa representa el 65% del total. Tanmateix, els càrrecs d'estructura i tasques auxiliars suposen el 26% i els de gerència el 9%.

Gràfic 12: Persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen –en percentatge–

La presència de dones creix en aquest tipus de relació representant el 73% del total. Si es compara amb les persones voluntàries i sòcies, en aquest cas ja no pot parlar d'equilibri.

Gràfic 13: Proporció de dones i homes en els equips remunerats

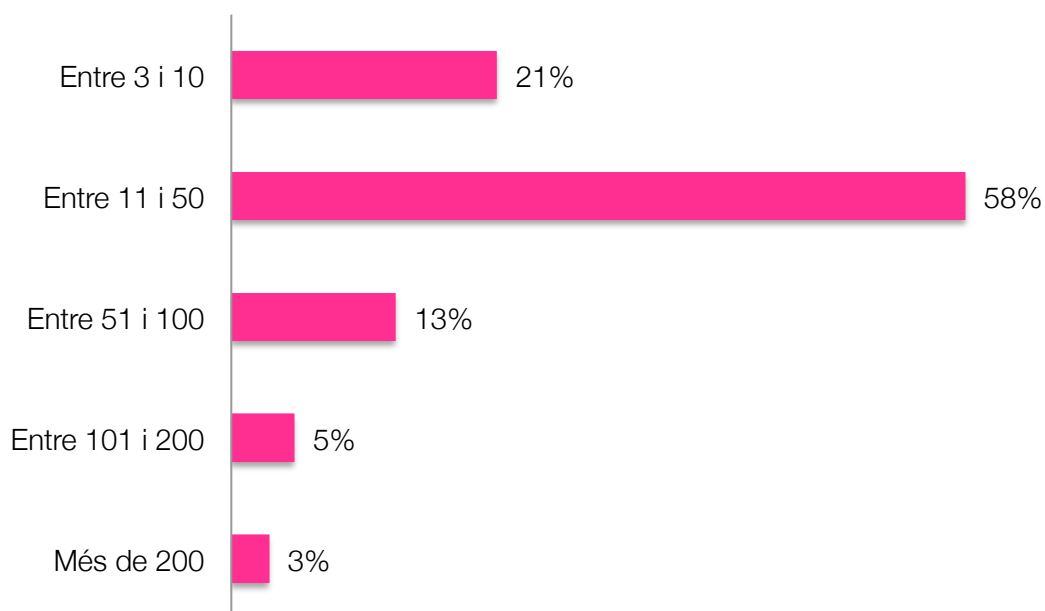

3.4. Els òrgans de govern

Es consideren els òrgans de govern als espais sobirans de les organitzacions. Aquests varien en funció de la forma jurídica de les entitats i també de les mateixes característiques de cadascuna d'elles. En el cas de les associacions i cooperatives no lucratives l'assemblea és el màxim òrgan per a la presa de decisions, la qual sovint delega en la junta directiva o en el consell rector (segons sigui el cas) les accions a realitzar. I per a les fundacions són els patronats. A més, les entitats poden comptar amb altres espais de participació com són les comissions i els consells assessors.

La participació assembleària en associacions i cooperatives es concentra en el tram d'entre 11 i 50 persones -58% del total- i de fet el nombre més habitual de participants en les assemblees (la moda) és de 20 persones. Les assemblees amb més de 50 persones representen el 21% i les inferiors a les 11 persones l'altre 21%.

Gràfic 14: Participants a la darrera assemblea de 2014 (associacions, entitats informals i cooperatives no lucratives)

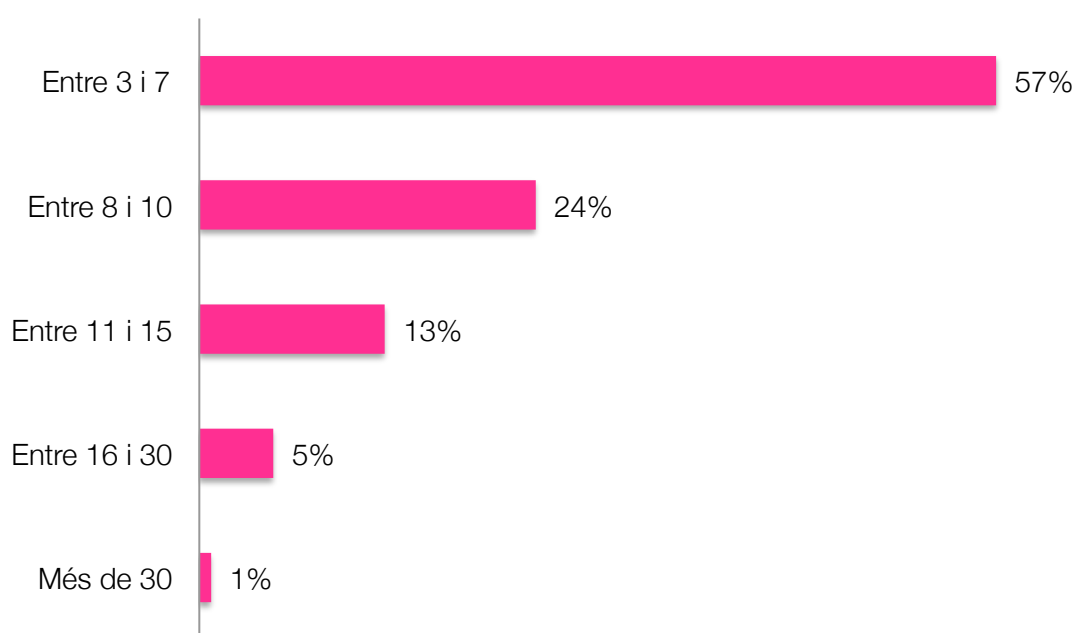
La participació per sexes en les assemblees és equilibrada i se situa en un 52% de dones i un 48% d'homes. Es tracta de l'òrgan on la presència de dones és més elevada.

Gràfic 15: Proporció de dones i homes en la darrera assemblea de 2014 (associacions, entitats informals i cooperatives no lucratives)

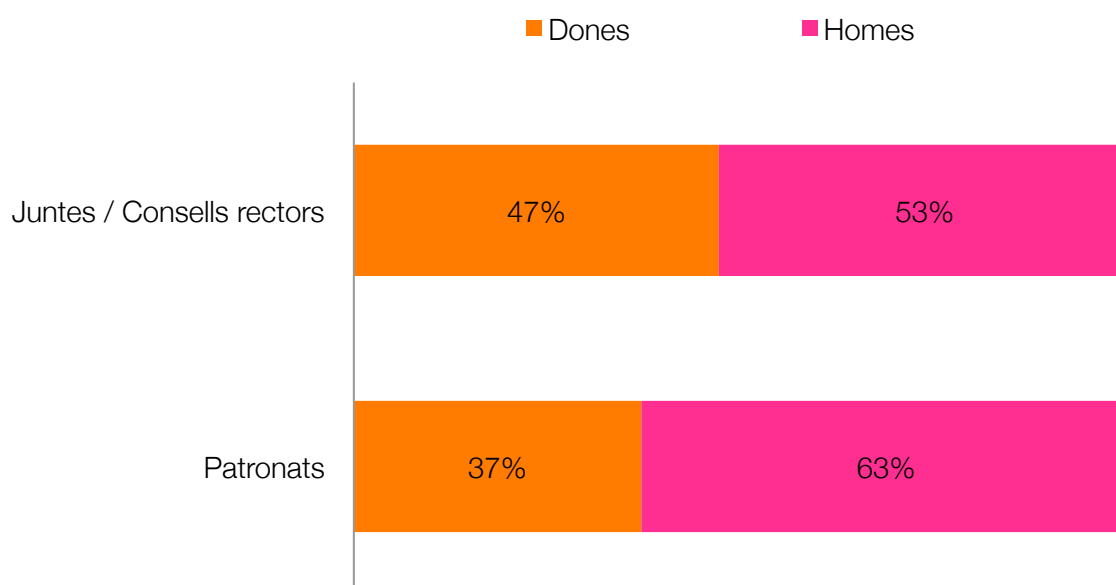
Pel que fa a les juntes, patronats i consells rectors, aquests estan formats de forma freqüent per entre 3 i 7 persones -57% de les entitats-. I en el 13% dels casos s'hi compta exactament amb 3 persones. Els òrgans amb entre 8 i 10 membres representen el 24% i un 13% aquells amb entre 11 i 15 persones. Només el 6% compta amb més de 15 membres aquest tipus d'òrgans.

Gràfic 16: Composició dels òrgans de govern (per a totes les formes jurídiques)

Pel que fa a la participació de dones i homes en les juntes, patronats i consells rectors s'observen diferències en funció del tipus d'òrgan. En el cas de juntes i consells rectors les dones representen el 47% enfront del 53% dels homes. Mentre que en els patronats el nombre d'homes augmenta un 10%, situant-se en el 63%.

Gràfic 17: Participació de dones i homes en juntes (associacions), consells rectors (cooperatives no lucratives) i patronats (fundacions)

Pel que fa al càrrec de presidència, l'anàlisi per sexes mostra diferències entre les formes jurídiques del sector. En el cas de les associacions predominen les presidències assumides per homes però també s'hi recullen formats com les presidències mixtes. En les cooperatives el càrrec de presidència no mostra gaire diferència per sexes. Per a fundacions i altres formes jurídiques, com són les organitzacions religioses, el càrrec de presidència sembla que és eminentment masculí.

"La presidència és compartida entre un home i una dona"

Extret de les preguntes obertes

"(En relació al càrrec de presidència) Fins ara, i durant 10 anys, l'ha estat ocupant un home"

Extret de les preguntes obertes

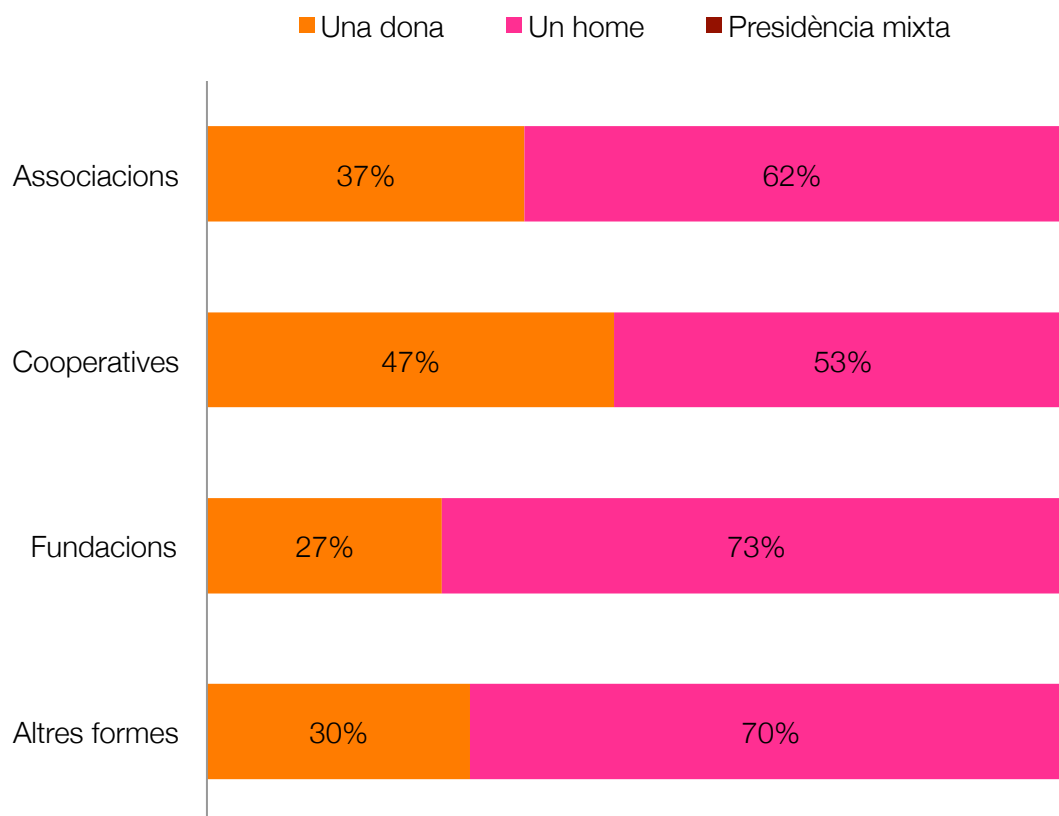
"(En relació al càrrec de presidència) Fem una vegada un home i altra una dona"

Extret de les preguntes obertes

"(En relació al càrrec de presidència) És el rector de la parròquia"

Extret de les preguntes obertes

Gràfic 18: El càrrec de presidència l'ocupa... (segons forma jurídica de l'organització)

4. Els recursos econòmics

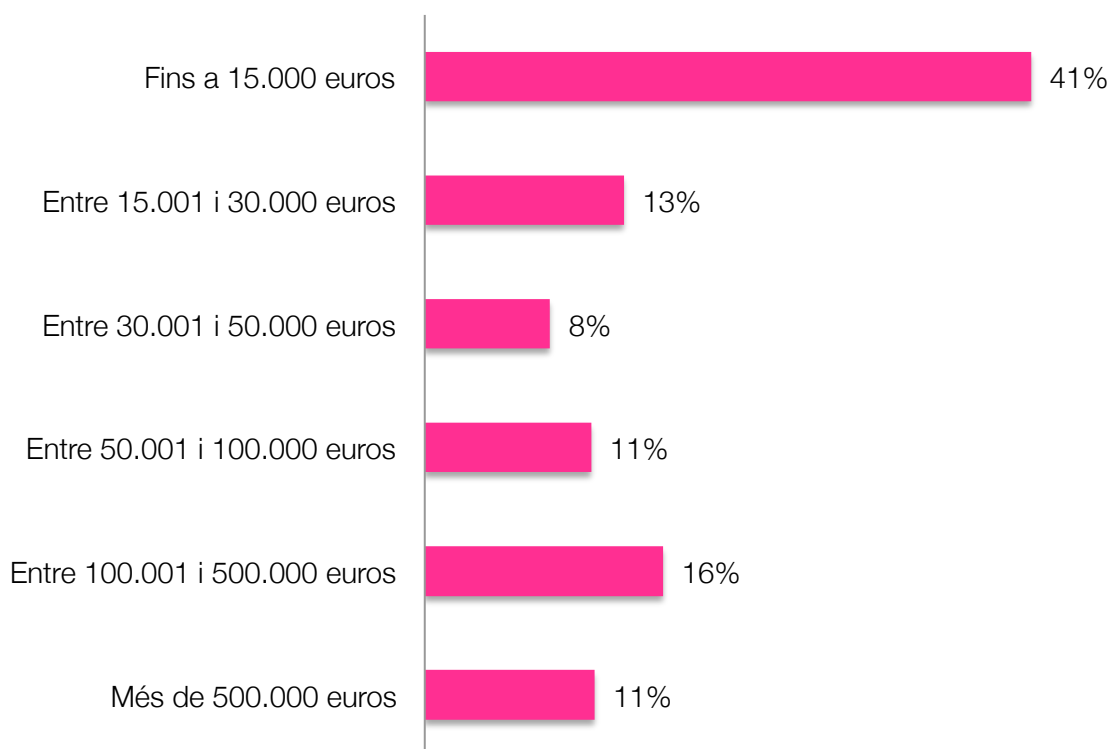
4.1. Volum econòmic

Els recursos econòmics sovint són necessaris per dur a terme les activitats. Atès que aquests poden ser reduïts, les entitats demostren com la capacitat transformadora no depèn només dels

diners i es posa de manifest com es pot fer molt amb poc. En 2014 el 41% de les entitats participants en el Panoràmic va comptar amb uns ingressos iguals o inferiors als 15.000 euros. El 13% es va situar entre els 15.000 i els 30.000 euros, el 19% entre els 30.000 i 100.000 euros i el 27% restant va superar els 100.000 euros anuals.

4 de cada 10 entitats va comptar en 2014 amb uns ingressos iguals o inferiors als 15.000 euros

Gràfic 19: Ingressos reals en 2014

"Podem fer moltes vegades activitats gratuïtes, però no resollem la problemàtica econòmica"

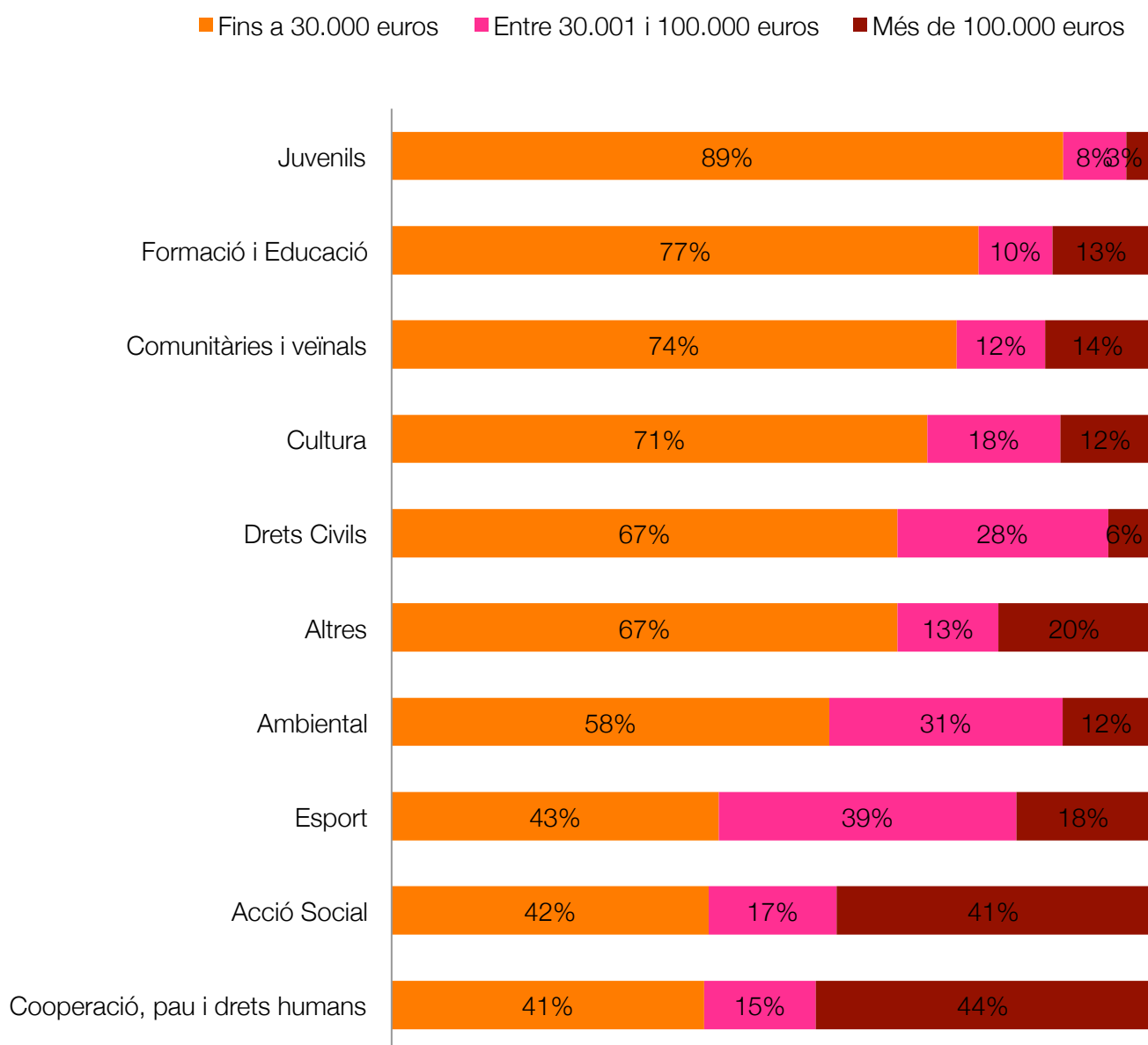
Extret de les preguntes obertes

"Econòmicament funcionem dia a dia amb aportacions personals dels membres de la Junta i sense cap planificació"

Extret de les preguntes obertes

Algunes variables poden ajudar a interpretar i aprofundir en aquestes dades com és el cas dels àmbits d'activitat prioritaris. S'observa que les entitats juvenils, de cultura, comunitàries i veïnals i de drets civils se situen, de forma general, en uns nivells d'ingressos que no superen els 30.000 euros. En el cas de les entitats d'acció social i de cooperació els ingressos dibuixen una certa polarització, amb un gruix que s'ubica en la franja inferior de fins a 30.000 euros i un altre percentatge significatiu que s'ubica en la part superior, és a dir, a partir dels 100.000 euros. Mentre que les organitzacions esportives compten amb un pressupost que se situa majoritàriament en valors de fins als 100.000 euros.

Gràfic 20: Ingressos reals en 2014 –per trams- segons l'àmbit prioritari d'actuació

En el Panoràmic s'analitzen també els ingressos i les despeses de l'any, tant previstos com reals. Donat que hi ha diferències segons la grandària de les entitats, aquestes s'organitzen en tres

El 25% de les entitats va comptar en 2014 amb uns ingressos anuals iguals o inferiors als 5.000 euros

grups segons el seu volum econòmic (corresponents als quartils) i s'anomenen petites les entitats amb el 25% dels ingressos inferiors, mitjanes les que compten amb fins el 50% i grans les que se situen en el 75%. Els resultats indiquen que en les entitats de menor dimensió s'ajusten més els ingressos i despeses previstos i reals. A mesura que augmenta la grandària de les organitzacions el marge s'incrementa.

Taula 3: Ingressos i despeses reals en 2014 segons grandària

	Ingressos previstos 2014	Despeses previstes 2014	Ingressos reals 2014	Despeses reals 2014
Entitat petita	4.855 €	4.853 €	4.796 €	5.000 €
Entitat mitjana	25.184 €	24.000 €	25.000 €	24.200 €
Entitat gran	120.000 €	116.741 €	123.395 €	124.013 €

Els resultats econòmics de l'exercici 2014, és a dir, la diferència entre els ingressos i les despeses reals, mostren com és lògic petites desviacions. Aquestes són positives en el cas de les entitats mitjanes, mentre que en el cas de les entitats petites i grans la desviació és negativa. En conjunt no se supera el 4% de desviació.

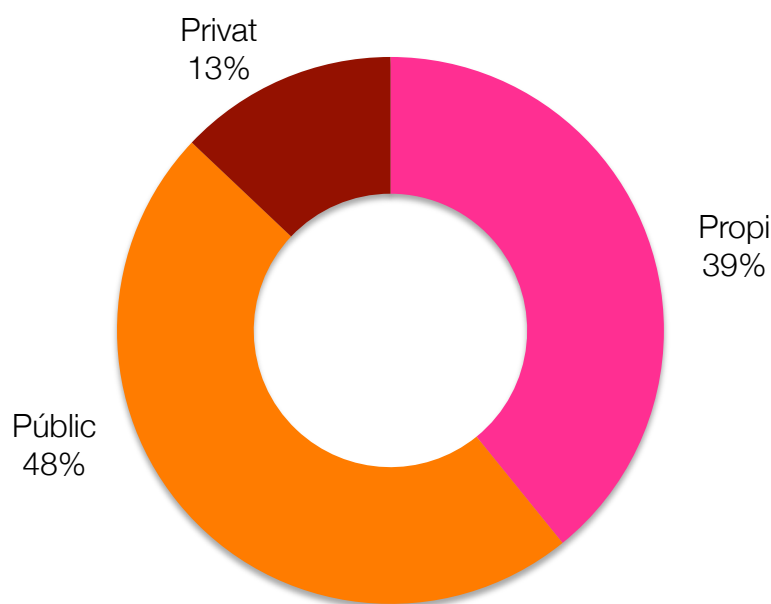
Taula 4: Resultat de l'exercici i desviació entre ingressos i despeses reals en 2014 segons grandària

	Ingressos reals 2014	Despeses reals 2014	Resultat de l'exercici	Desviació
Entitat petita	4.796 €	5.000 €	-204 €	-4%
Entitat mitjana	25.000 €	24.200 €	+800 €	+3%
Entitat gran	123.395 €	124.013 €	-617 €	-1%

4.2. Fonts de finançament

La font principal de finançament de les entitats són els recursos públics, els quals van representar el 48% del volum econòmic de 2014. Les fonts pròpies suposen el 39% i l'13% restant correspon al finançament privat. L'anàlisi detallada de la procedència de les fonts mostra com dins el finançament propi la quota és la font principal -42%- seguida de la prestació de serveis -28%-. En el cas del finançament públic la font més habitual és la Generalitat de Catalunya amb el 52% del total i en segon lloc les partides provinents dels ajuntaments -29%-. En el cas de les fonts privades són les empreses i les donacions individuals qui sembla que de forma majoritària en fan aportacions econòmiques.

Gràfic 21: Procedència de les fonts de finançament en 2014

Públic 48% en 2014		Privat 13% en 2014		Propi 39% en 2014	
Ajuntaments	29%	Donacions individuals	35%	Quota d'associat/da	42%
Diputacions	1%	Empreses	44%	Prestació de serveis	28%
Generalitat de Catalunya	52%	Fundacions i obres socials	7%	Accions puntuals	10%
Altres	18%	Altres	14%	Altres	20%

“El nostre finançament es basa en els ingressos per quotes de socis, principalment. Pels projectes que necessiten més ingressos intentem aconseguir-los a partir de donacions d'empreses”

Extret de les preguntes obertes

“Comptem amb recursos propis i una subvenció de l'Ajuntament”

Extret de les preguntes obertes

“La font més important de finançament és la venda d'articles en les fires”

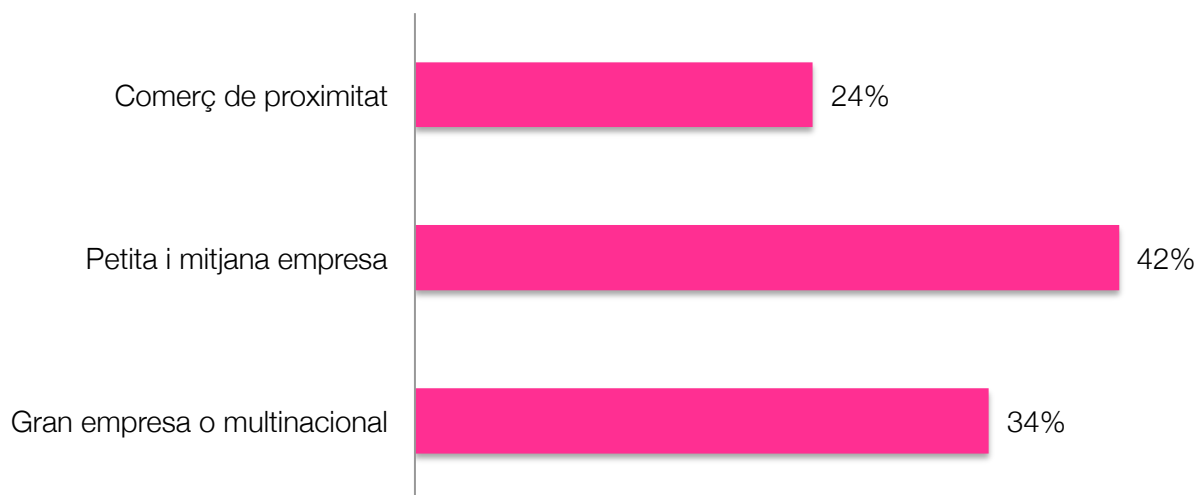
Extret de les preguntes obertes

“Malgrat que ens han retallat la subvenció en 500 euros per tercer any consecutiu, ens hem adaptat a les circumstàncies”

Extret de les preguntes obertes

En el cas de les entitats que perceben finançament privat per part d'empreses mercantils s'ha preguntat pel seu tipus. El 24% assenyalen comptar amb col·laboracions econòmiques provinents del comerç de proximitat, el 42% de la petita i mitjana empresa i el 34% de la gran empresa –o multinacional–.

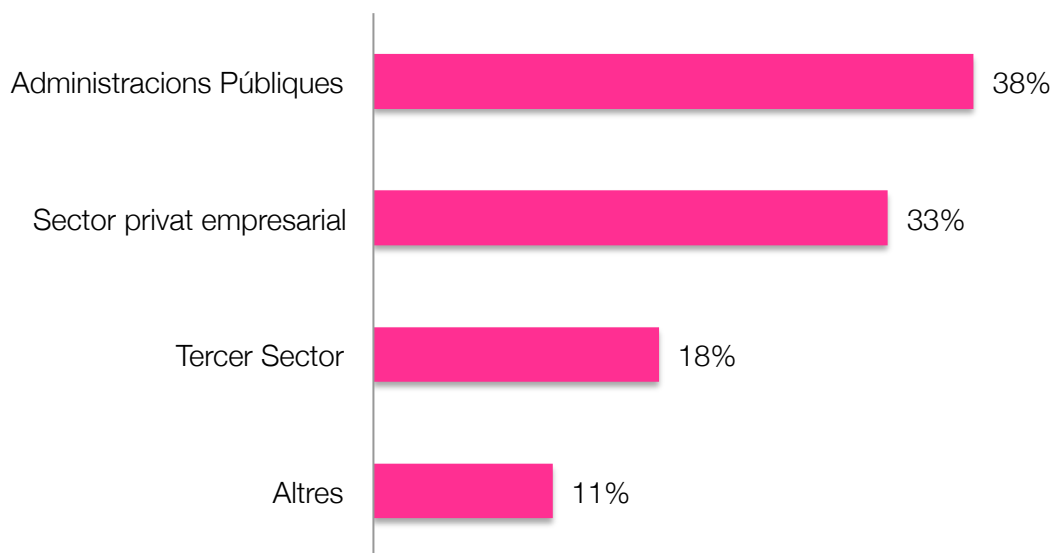
Gràfic 22: Procedència del finançament privat d'empreses

Però més enllà del finançament econòmic, les organitzacions sense afany de lucre poden rebre aportacions no monetàries, com ara materials o serveis per a la realització d'una activitat. El 30% de les entitats participants en el Panoràmic afirmen rebre aportacions d'aquest tipus. L'anàlisi de la seva procedència indica

que el 38% el rep de les administracions públiques, el 33% de l'empresa privada i el 18% del tercer sector. A més l'11% rep aportacions no monetàries per part d'altres agents que en la seva majoria són persones individuals.

Gràfic 23: Aportacions en espècie segons la procedència

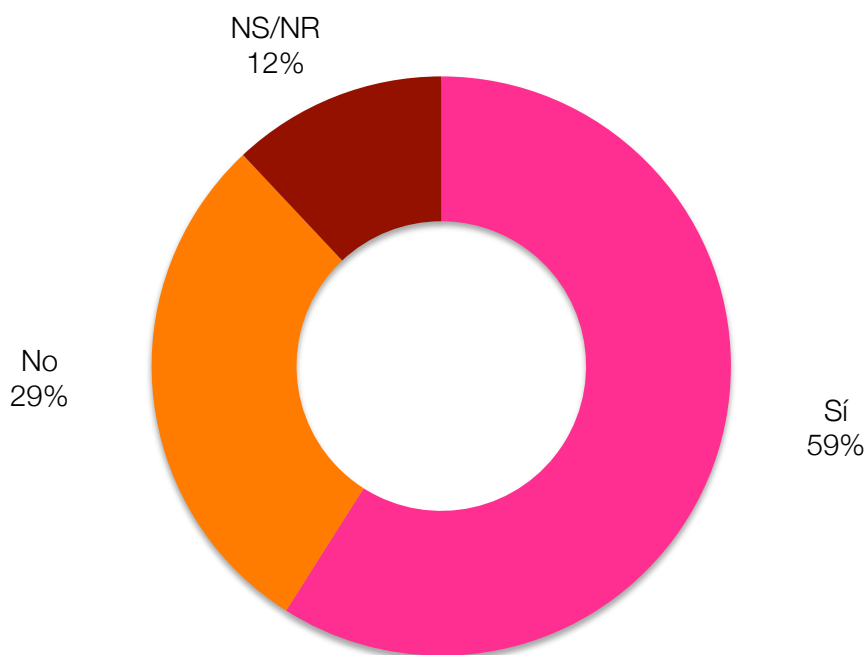
“El finançament és molt precari, i el que rebem de l'exterior són materials i serveis d'empreses privades, no diners”

Extret de les preguntes obertes

4.3. Fiscalitat i transparència

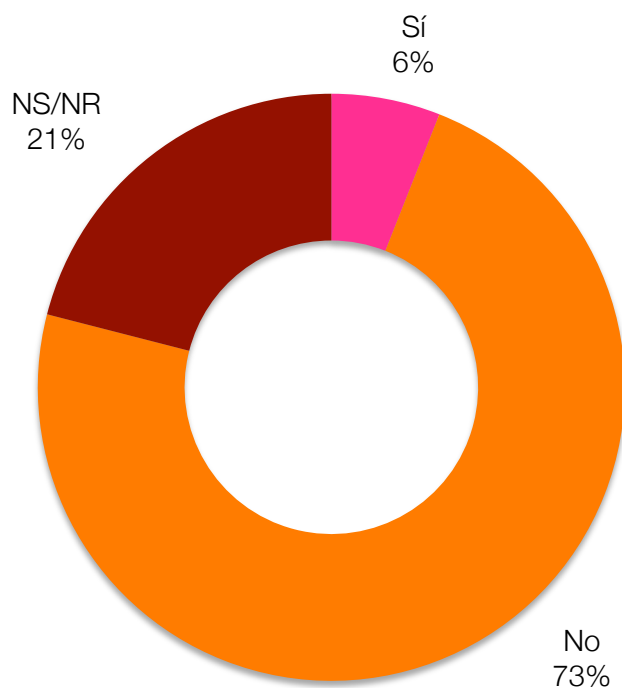
Les entitats sense afany de lucre des de l'any 2013 es troben automàticament exemptes del pagament de l'IVA sempre que aconsegueixen uns requisits bàsics, com són el no tenir afany de lucre i la gratuïtat del càrrec de presidència. El 59% de les entitats afirma trobar-se acollida a l'exempció del pagament de l'IVA, mentre que el 29% no hi compta i el 12% ho desconeix.

Gràfic 24: La vostra entitat es troba exempta de l'IVA?

Donats els possibles efectes desfavorables que pot provocar l'exempció de l'IVA, s'ha preguntat també si la situació actual, sigui o no d'exempció, és la desitjada o, altrament, el vol canviar en el futur. Els resultats mostren que el 73% prefereixen mantenir la seva situació respecte a aquest impost i el 21% no es posiciona.

Gràfic 25: La vostra entitat s'està plantejant canviar la seva situació respecte l'exempció de l'IVA?

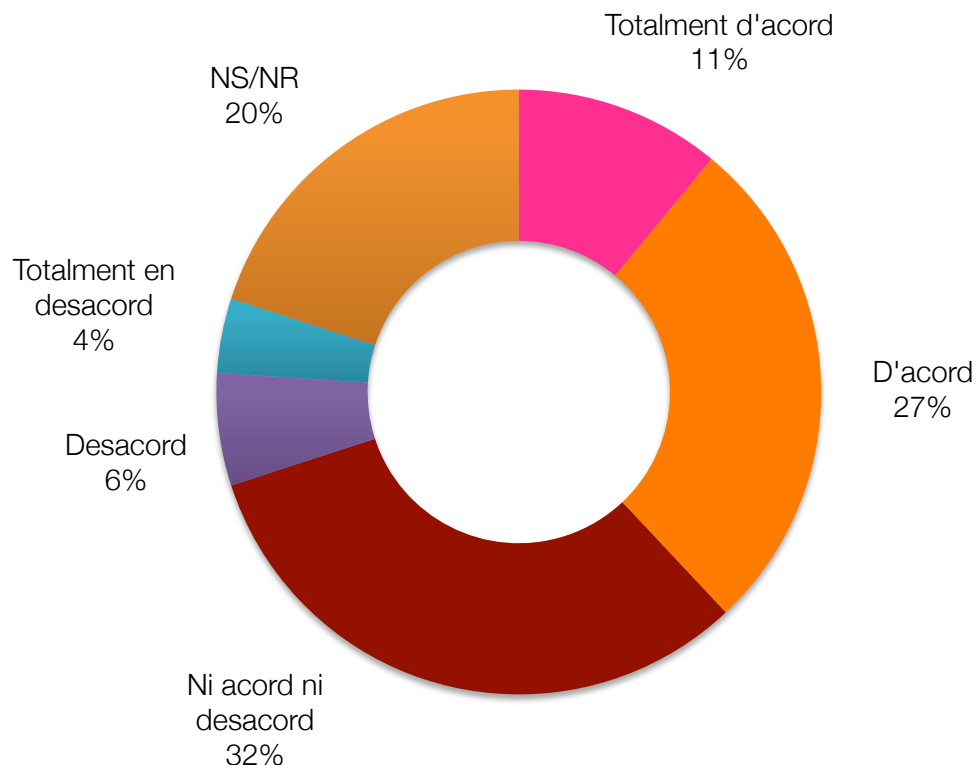

“Estem exempts d'IVA. Però només ho apliquem a les activitats destinades als membres de la colla. Per tota la resta utilitzem l'IVA i deduïm el prorrateig”

Extret de les preguntes obertes

En poc temps s'han desenvolupat dues lleis de transparència, una estatal i altra catalana. Les entitats que compten amb finançament públic, dins d'uns barems, ha acomplir una sèrie d'obligacions en relació a la publicació de dades econòmiques. Sembla que aquest marc legal es troba alineat amb els mateixos valors del sector. S'ha volgut preguntar si aquest pot contribuir a la millora de la transparència. Els resultats mostren que el 52% no es posiciona. El 38% considera que ha contribuït positivament i el 10% negativament.

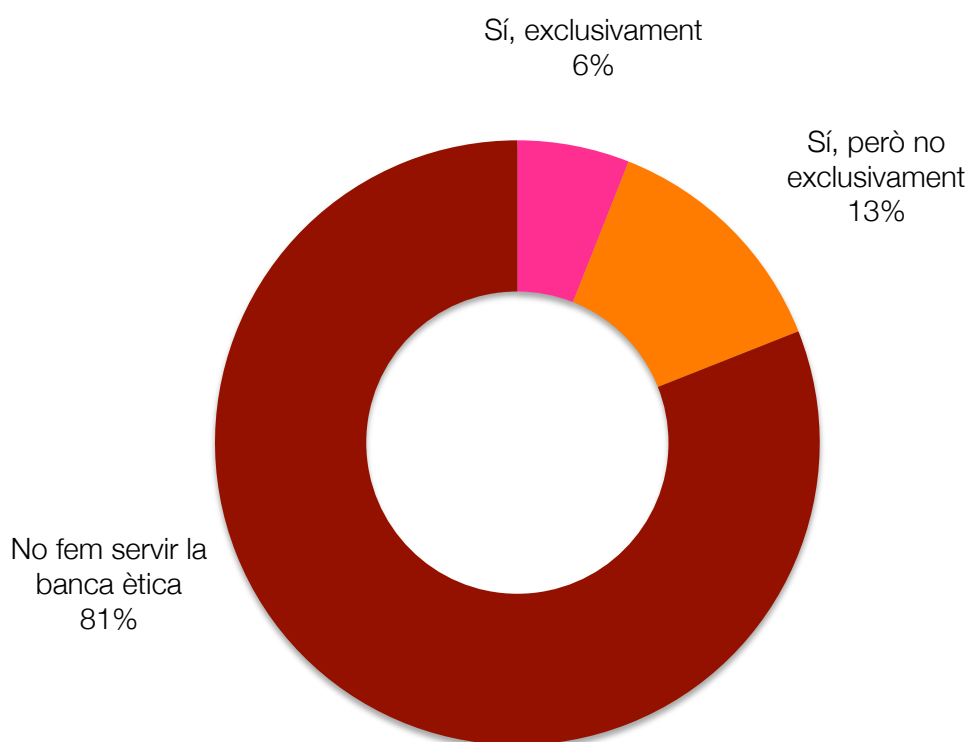
Gràfic 26: Grau d'acord amb la següent afirmació: La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de desembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra entitat

4.4. Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. El 19% de les entitats catalanes afirmen fer-la servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 6% en exclusivitat i el 13% combinant-la amb altres tipus d'entitats bancàries. Quan es dóna aquesta situació, el més freqüent és que es gestionin fins al 25% dels recursos a través de la banca ètica.

Gràfic 27: Utilització la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'entitat

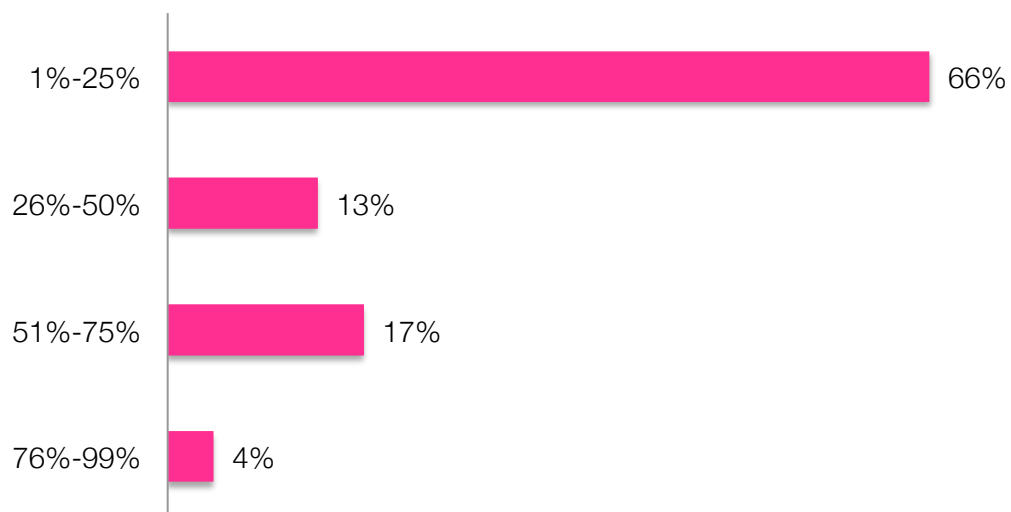
"Estem en procés, aquest curs, de fer servir la banca ètica"

Extret de les preguntes obertes

"Salvem els problemes de tresoreria demanant préstecs sobre subvencions a la banca ètica"

Extret de les preguntes obertes

Gràfic 28: Percentatge de recursos econòmics gestionats a través de la banca ètica (quan no es fa en exclusivitat)

5. Espais i equipaments

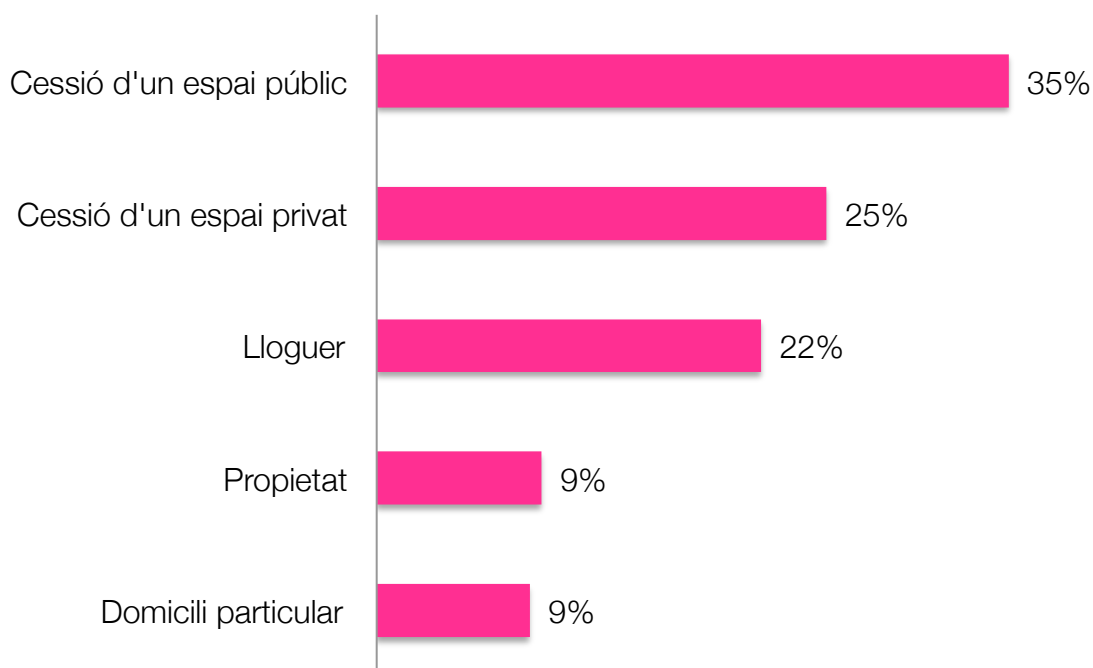

5.1. Les seus

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals en la vida de les entitats. Sovint necessaris per al desenvolupament d'activitats i també espais de visibilitat i de relació. Una primera qüestió a abordar en aquest bloc és la situació actual de les seus de les entitats. És a dir, si aquestes es troben en règim de lloguer, compra, cessió, o bé, es troben en el domicili d'algun membre de l'entitat.

Els resultats del Panoràmic mostren que predomina la cessió d'espais dins d'un equipament públic amb un 35% del total de seus. Aquesta opció recull la cessió d'espai en un equipament públic, la cessió d'un local propietat de l'administració i la cessió per la gestió. Altres situacions freqüents són la cessió d'un espai privat (25%) i el lloguer (22%). El percentatge d'entitats que tenen la seu en propietat i en el domicili d'una persona de l'entitat representen el 9% i 9% respectivament. Per últim, s'han ubicat en l'opció 'Altres' els casos en què les seus es troben en llocs temporals o davant l'absència d'aquesta.

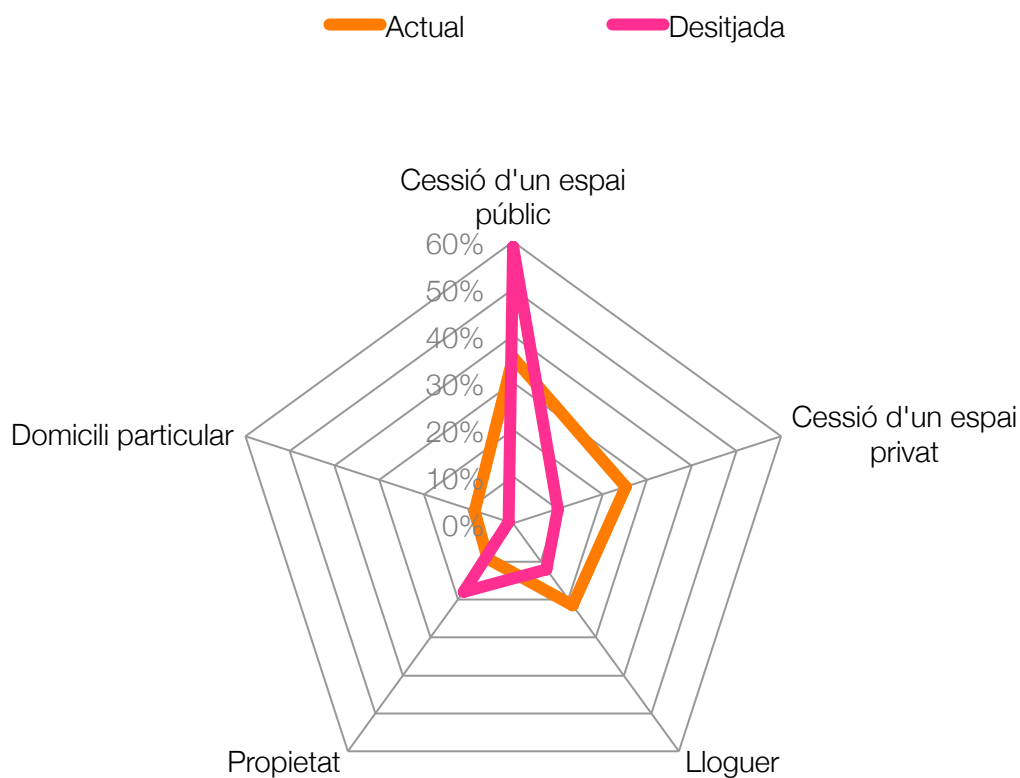
Gràfic 29: Situació actual de la seu

A més de la situació actual de la seu, en el Panoràmic es pregunta per l'opció desitjada per tal de contrastar la realitat amb allò que les entitats consideren

adient. De forma freqüent la cessió d'un espai públic és la preferida. Per contra, l'opció menys contemplada com a desitjada és el domicili particular.

Gràfic 30: Comparació entre la situació actual de la seu i la desitjada

El 60% de les entitats expressen que voldrien tenir la seu en règim de cessió dins d'un equipament públic

5.2. Equipaments

Els equipaments, a més de poder allotjar les seus de les entitats, són espais on de forma freqüent es desenvolupen activitats. El 69% de les entitats afirma haver-los fet servir durant l'any 2014. Per tal d'aprofundir en el seu ús, s'ha preguntat pel tipus d'equipaments emprats, els tipus d'activitats realitzades, la freqüència d'ús, l'accessibilitat i el grau de satisfacció. Aquest conjunt d'elements ofereix una visió àmplia de la qüestió.

Els resultats del Panoràmic 2015 indiquen que els equipaments públics més comunament emprats són els centres cívics, els casals (de joves, de gent gran, de barri), els poliesportius, les biblioteques, les escoles i els auditoris. Les entitats han expressat també que fan ús de locals propietat de les administracions per a la realització d'activitats. En conjunt, aquests equipaments han estat els més esmentats en l'enquesta.

Núvol 1: Equipaments públics emprats més freqüentment per les entitats

Poliesportiu
Centre cívic
Locals Casal
Biblioteca Auditori
Escola

Les activitats que sovint es duen a terme en els equipaments públics són les assemblees i reunions, així com altres qüestions vinculades amb la missió de les entitats com ara fer debats, entrenaments i assajos.

Núvol 2: Activitats més freqüents realitzades en els equipaments públics

Concert Coral
Divulgació Jugar Assajos
Reunions Classes
Conferències
Assemblees
Jornades Festa Debats

“(En els equipaments públics fem) l’activitat pròpia de l’entitat, assemblees, conferències”

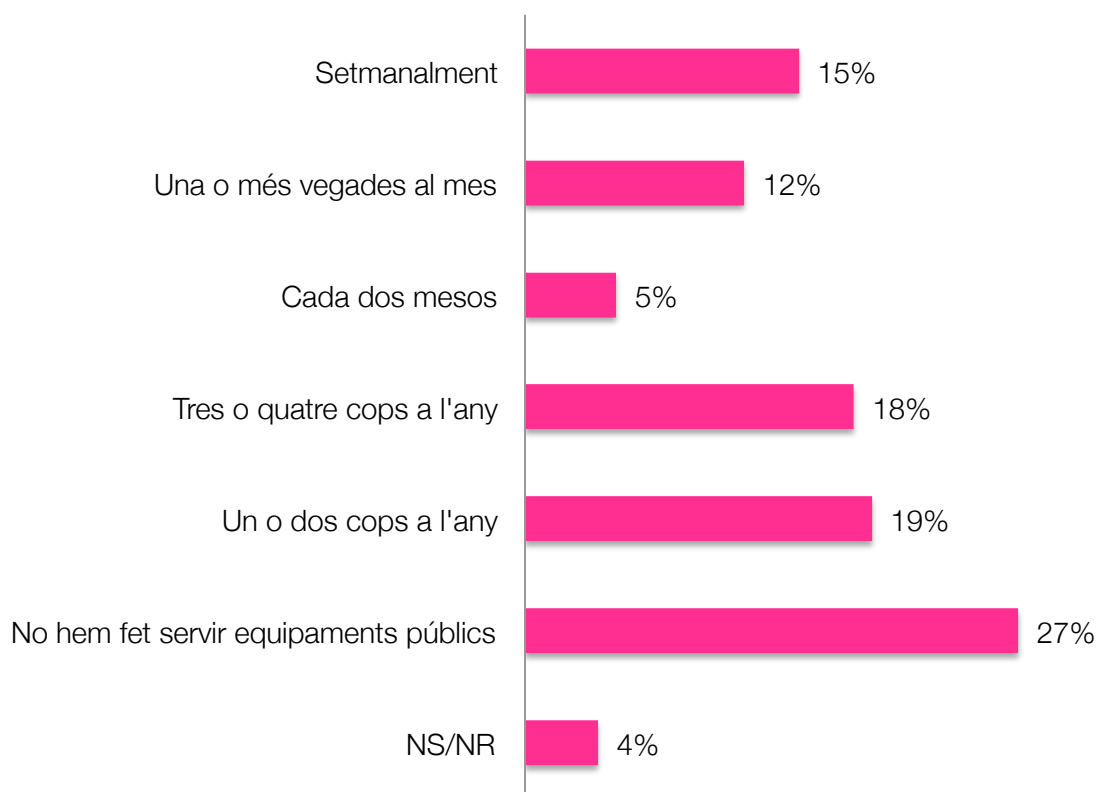
Extret de les preguntes obertes

“Fem activitats esportives i lúdiques”

Extret de les preguntes obertes

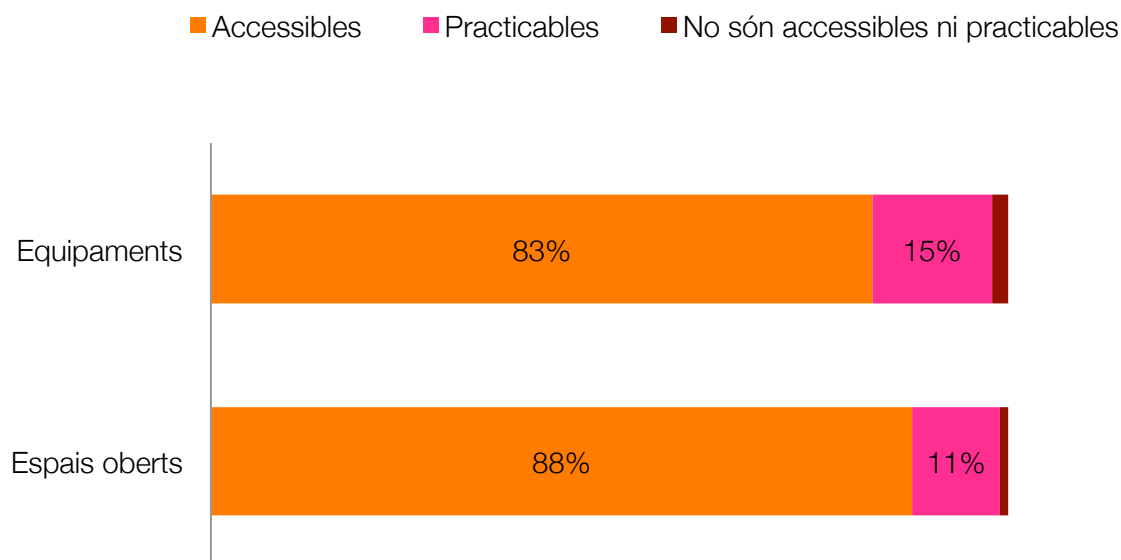
Pel que fa a la freqüència d’ús dels equipaments públics, el 15% afirma fer-los servir setmanalment, el 12% un o més vegades al més i el 5% cada dos mesos. El 37% els fa servir entre 1 i 4 vegades a l’any i el 27% afirma no haver-los fet servir durant l’any 2014. A partir d’aquests resultats, sembla que la freqüència d’ús dels equipaments públics es pot dividir tres grups: el d’entitats que els fan servir quotidianament, aquelles que ho fan servir amb caràcter puntual i aquelles que no els fan servir.

Gràfic 31: Freqüència d'ús dels equipaments públics

Per tal de garantir la participació de tots els col·lectius, els equipaments públics i els espais oberts han de ser accessibles per a tothom. Les persones amb dificultats en la mobilitat poden trobar barreres per al desenvolupament de les activitats en carrers i places però també en els equipaments si aquests no compten amb criteris d'accessibilitat. Les entitats de forma general consideren que els entorns són accessibles per a totes les persones. Però el 15% considera que els equipaments públics que fa servir de forma habitual són només practicables. És a dir, que compten amb adaptacions puntuals i/o es poden fer servir amb ajuda de terceres persones. I el 2% afirma que no són ni accessibles ni practicables.

Gràfic 32: Percepció sobre l'accessibilitat dels equipaments públics i els espais públics oberts que fan servir les entitats habitualment

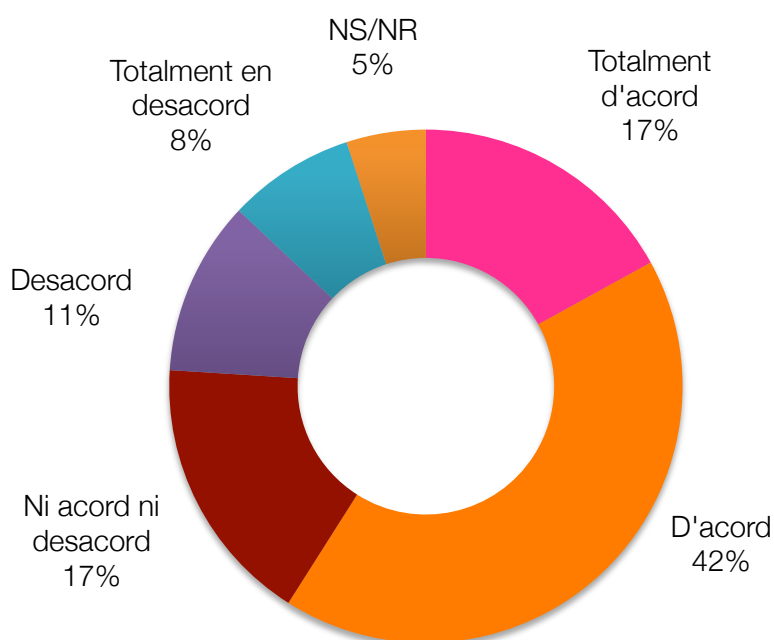

“Nosaltres necessàriament hem d'utilitzar espais i equipaments accessibles, atès que els nostres usuaris utilitzen cadires de rodes, però de vegades ens trobem que hem de buscar un altre espai, perquè no ho són. En l'àmbit d'espais privats és molt comú que no siguin accessibles encara avui dia, tot i que la tendència és a millorar”

Extret de les preguntes obertes

Per últim, pel que fa a la satisfacció general dels espais, equipaments i instal·lacions que fan servir les entitats, els resultats mostren que el 59% de les organitzacions s'hi troben satisfetes, el 22% no es posiciona i el 19% no està prou satisfeta amb els espais que utilitza o dels que disposa.

Gràfic 33: Grau d'acord amb la següent afirmació: La nostra entitat està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa

"(Els equipament públics) són molt necessaris, sobretot per a entitats amb espais propis reduïts"

Extret de les preguntes obertes

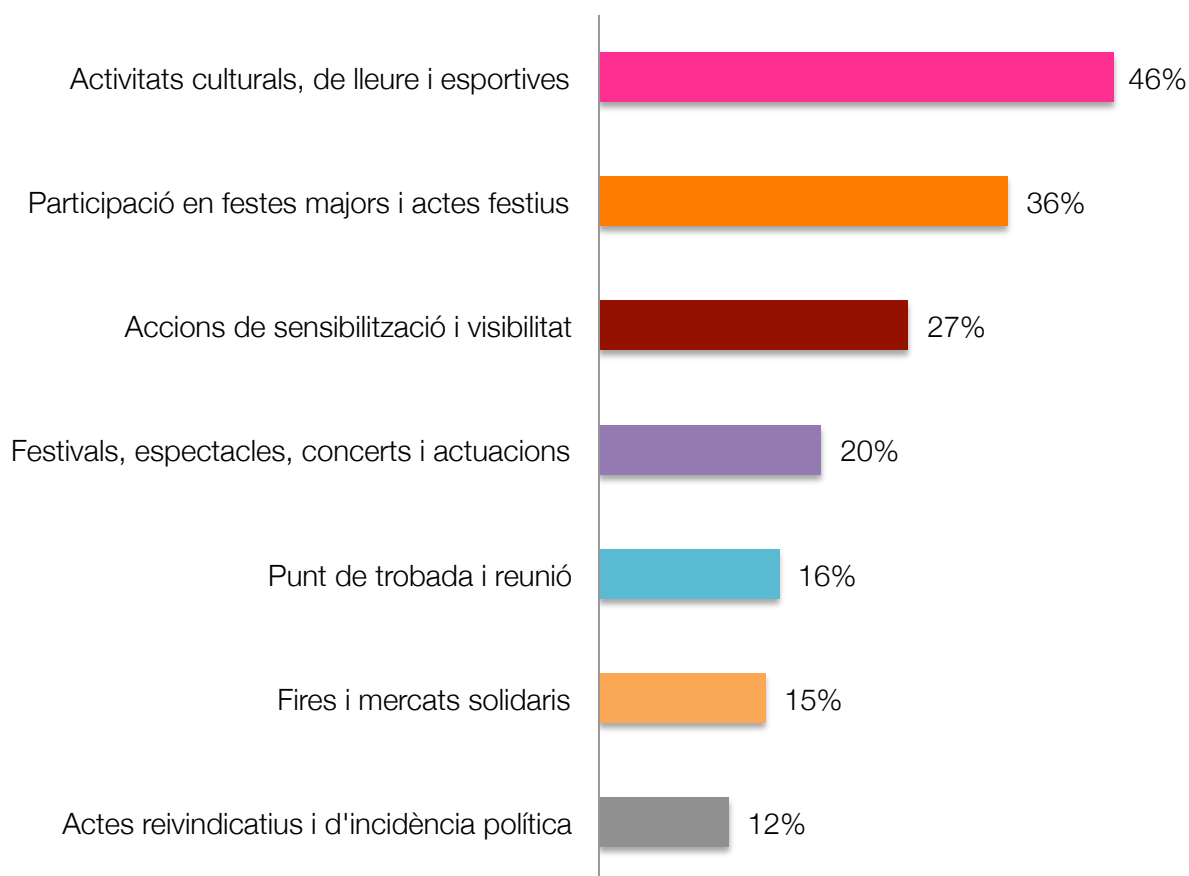
"El Centre Cívic on fem les activitats setmanalment, hi ha vegades que no s'adequa a les nostres necessitats. Necessitem més espais i més facilitat per fer servir sales i espais extraordinàriament"

Extret de les preguntes obertes

5.3. Espais públics oberts

Els espais públics oberts, com ara places i jardins, són llocs de participació i activitat associativa on sovint s'estableixen vincles amb el territori. En el Panoràmic s'analitzen les activitats que es realitzen i la freqüència d'ús amb la que es fan servir. De forma habitual es realitzen activitats culturals, de lleure i esportives, el 46% de les entitats en realitzen, seguides de la participació en festes majors (36%) i les accions de sensibilització i visibilitat (27%). Com és lògic, una mateixa entitat pot realitzar més d'un tipus d'activitat en els espais públics oberts i, per tant, els resultats en aquest cas no són de suma 100.

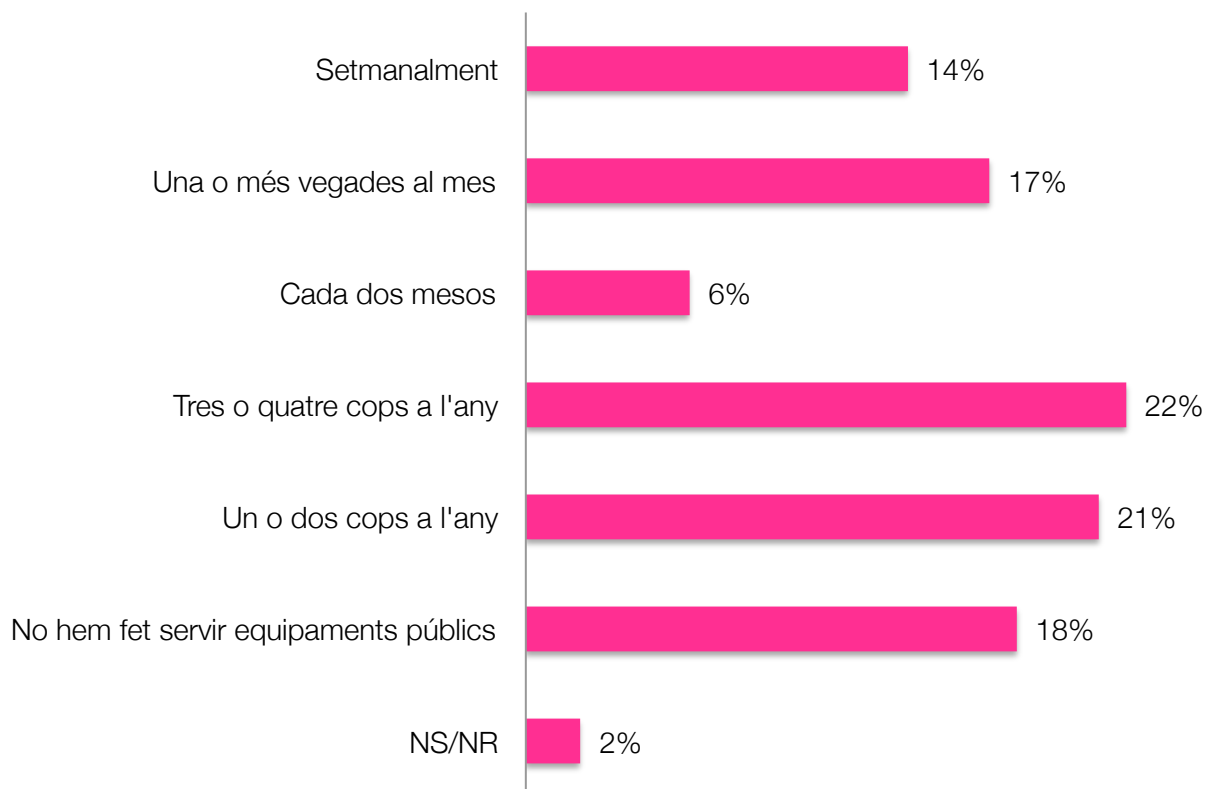
Gràfic 34: Activitats més freqüents desenvolupades als espais públics oberts (multi-resposta)

En relació a la freqüència d'ús, les organitzacions en fan un ús habitual dels espais públics oberts. El 14% els fa servir setmanalment, l'17% com mínim un

cop al mes i el 6% cada dos mesos. El 43% de les entitats afirmen fer un ús que oscil·la entre 1 i 4 vegades a l'any. Tanmateix, el 18% de les entitats afirmen no haver fet cap ús dels espais públics oberts durant el 2014.

Gràfic 35: Freqüència d'ús dels espais públics oberts

"L'ús de l'espai públic és extremadament restrictiu"

Extret de les preguntes obertes

"El preu de l'ocupació de la via pública és molt car"

Extret de les preguntes obertes

6. Reptes de futur

6.1. Temes prioritaris per a les entitats

Les entitats han de donar resposta diàriament a les diferents situacions que es presenten, algunes d'elles vinculades directament amb la seva activitat però d'altres temes tenen a veure amb la gestió organitzativa. En el qüestionari del Panoràmic s'han incorporat una sèrie de temes que habitualment preocupen, que de fet ja van ser identificats en la primera edició, i s'ha demanat a les entitats que els endrecin per ordre de prioritat. Els resultats mostren que la base social, entesa com el grup de persones i organitzacions compromeses amb l'entitat és una qüestió important. Sovint no resulta fàcil fer arribar el missatge a la ciutadania, aconseguir sensibilitzar-la i implicar-la amb la missió. Aquesta idea es veu reforçada amb el segon tema prioritzat, que és la millora de la comunicació i la difusió. Per tal d'ampliar i implicar a la base social les entitats necessiten desenvolupar eines de comunicació efectives.

Els objectius missionals ocupen la tercera posició i la diversificació de fonts de finançament és la quarta prioritat. Altres temes destacats són la millora de la gestió interna, els espais i locals, la millora de les relacions amb les administracions i els relleus dels òrgans de govern.

“Crear xarxa de barri i que els infants s'impliquin”

Extret de les preguntes obertes

“Assolir els objectius que ens marquem cara als nostres socis”

Extret de les preguntes obertes

“construir ‘justícia distributiva’ en la relació institucional i l'associacionisme”

Extret de les preguntes obertes

“Millorar la formació dels caps i responsables associatius”

Extret de les preguntes obertes

Esquema 3: Temes prioritaris per les entitats en el seu dia a dia

- 1 Base social
- 2 Millorar la comunicació i la difusió
- 3 Assolir els objectius missionals
- 4 Diversificar les fonts de finançament
- 5 Millorar la gestió interna de l'entitat
- 6 Disposar d'espais i locals
- 7 Millorar la relació amb les administracions
- 8 Relleus en el òrgans de govern

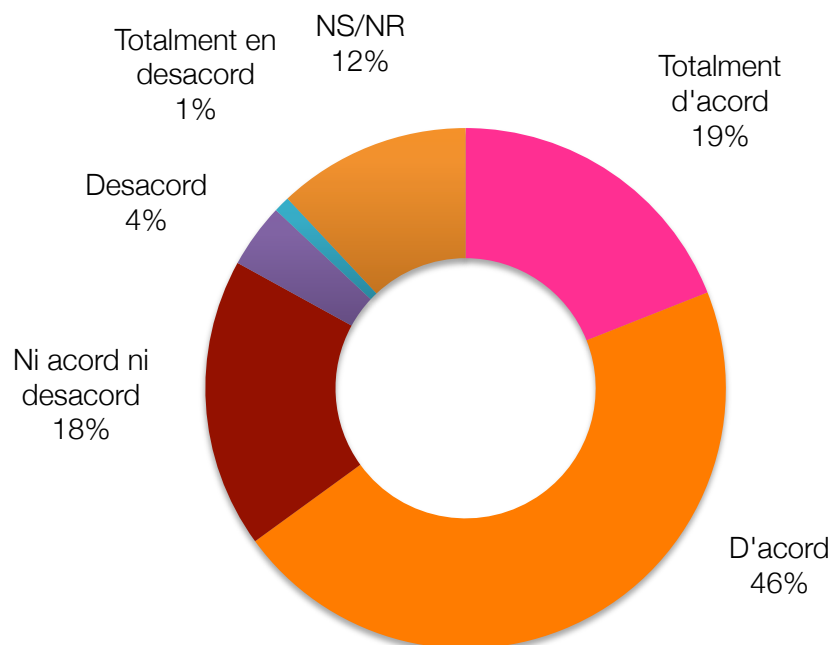
6.2. Reptes del món no lucratiu expressats per les entitats

De la mateixa forma que amb les prioritats quotidianes, en el qüestionari s'ha demanat que s'endrecin un seguit de reptes pel món no lucratiu que van ser identificats en l'anterior edició del Panoràmic. A diferència del punt anterior, ara no es tracta de considerar la mateixa entitat sinó d'ampliar la mirada al conjunt del sector. En aquest llistat també s'han afegit alguns temes d'actualitat com són la creació d'una agència de comunicació associativa i un nou model de fiscalitat.

Els resultats assenyalen com un repte clar l'ampliació i la implicació de la base social. Aquest coincideix amb la prioritat principal en el dia a dia de les entitats. Per sota d'aquest es troben la consolidació del finançament, el treball en xarxa i la col·laboració amb diferents agents, i el reconeixement social i de les administracions.

Pot complementar aquesta informació la valoració de les entitats pel que fa a la seva participació en espais trobada municipal. Els resultats mostren que el 65% els valora com positius.

Gràfic 36: Grau d'acord amb l'afirmació: "La nostra organització valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal"

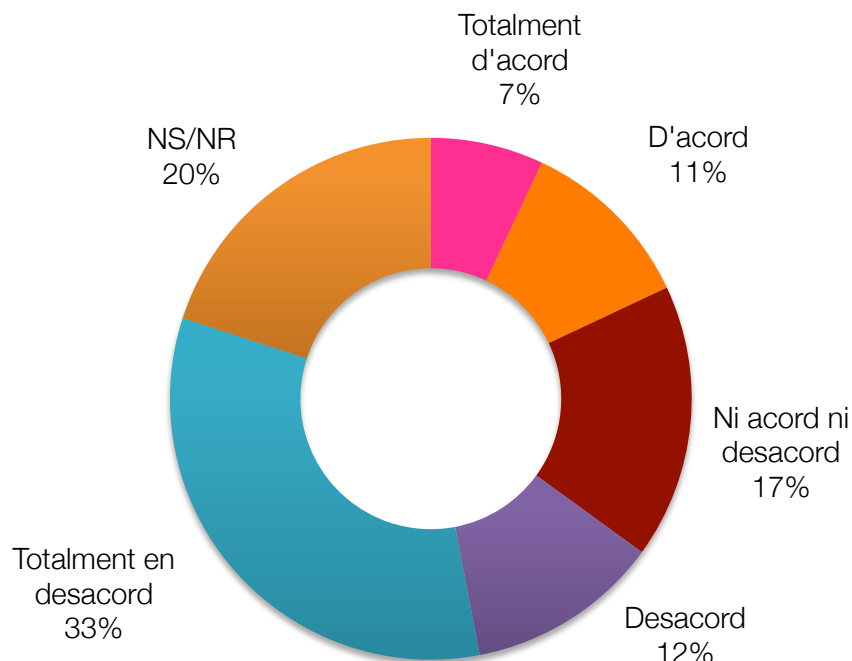
Esquema 4: Reptes del món no lucratiu per ordre d'importància

- 1 Base social
- 2 Consolidar el finançament
- 3 Treball en xarxa i col·laboracions
- 4 Reconeixement social i de les administracions
- 5 Model propi de fiscalitat
- 6 Agència de comunicació
- 7 Agència de mecenatge
- 8 Extensió del codi ètic a l'àmbit català
- 9 Millora del treball d'incidència política
- 10 Modificació del reglament d'espectacles públics

A partir del cinquè repte, es troben un seguit de propostes platejades des de mateix sector no lucratiu. Aquest és el cas del desenvolupament d'un model propi de fiscalitat, de la creació d'una agència de comunicació associativa i d'una agència de mecenatge.

Els darrers tres reptes fan referència a l'extensió del Codi ètic a tot Catalunya, la millora del treball d'incidència política i a la modificació del reglament d'espectacles. La incidència política és un tema directament vinculat amb l'esperit de la societat civil organitzada. Es pot definir com la capacitat d'influir en les decisions públiques i privades així com en les formulacions i implementacions de polítiques en benefici del bé comú. Coincidint amb l'any electoral es va voler preguntar per aquestes accions en el marc de les eleccions municipals. Els resultats mostren una baixa intensitat de les accions d'incidència política, amb un 45% d'entitats que afirma no haver-hi realitzat accions i un 37% que no es posiciona. D'aquests, el 20% correspon a l'opció 'no sap o no respon', fet que pot posar de manifest un cert desconeixement al voltant d'aquesta eina de participació.

Gràfic 37: Grau d'acord amb la següent afirmació: La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015

7. Annexos

7.1. Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Catalunya

Univers

Organitzacions sense afany de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

2.028 de les quals 1.856 són respostes vàlides

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) l'error és del $\pm 2,3\%$

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp a excepció de la pregunta d'opinió en relació amb la incidència política.

7.2. Entitats impulsores del Panoràmic

El Consell d'Associacions de Barcelona és la plataforma d'associacions de la ciutat de Barcelona. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

L'Observatori del Tercer Sector és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social “la Caixa” té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluables i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

7.3. Organització

El Panoràmic es desenvolupa des del treball compartit entre diferents associacions i institucions, coordinat per un Equip Tècnic, format per persones del territori que s'encarreguen de fer possible el procés participatiu des de la proximitat.

A més, compta amb dos òrgans, el Comitè Executiu, encarregat de la supervisió del projecte i de la seva visió estratègica, i la Comissió Tècnica, encarregada de dur a terme el projecte i prendre les decisions operatives. La composició dels diferents òrgans i equips en l'edició del 2015 es detalla a continuació.

Comitè Executiu

Alfons Tiñena i Miquel Àngel Aragón – Consell d'Associacions de Barcelona (CAB), Joaquim Sabater i Pau Vidal – Observatori del Tercer Sector (OTS), Sílvia Luque – Fundació Ferrer i Guàrdia (FFG), Rafael Ruiz de Gauna – Fundació Pere Tarrés (FPT), Miquel Vilagut – Obra Social “la Caixa”

Comissió Tècnica

Miquel Àngel Aragón, Ramon Torra i Carles Viñas – (CAB) / Torre Jussana Pau Vidal i Montse Fernández – (OTS), Hungria Panadero – (FFG), Marina Aguilar – (FPT)

Equip de treball de camp

Miquel Àngel Aragón, Ramon Torra, Conxita Mensa i Isabel Chacón – (CAB), Pau Vidal, Montse Fernández, Blanca Cegarra, Laura Chipre i Rut Garcia – (OTS), Hungria Panadero, Josep Mañé i Aida Mestres – (FFG), Marina Aguilar i Albert Fornies – (FPT), Alessandra Giovaninetti i Cristina Miquel – Taula d'entitats de Sarrià, Eulàlia Tubau – Fundació Tot Raval, Joan Sonet – Voluntaris 2000, Jony García – Can Masdeu, Josan Minguela – Coordinadora d'Entitats del Poblenou, Laura Obis – L'Harmonia, Manel Zamorano – Plataforma Infantil i Juvenil de les Corts, Marta Hernández – Consell de la Joventut de Barcelona (CJB), Marta Soldevila – Consell de la Joventut d'Horta-Guinardó (CJD7), Sara Solanes – Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta.

En la Garrotxa: equip tècnic del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa, de l'Institut Municipal d'Esports i Lleure d'Olot, de l'Institut Municipal d'Educació i Joventut d'Olot, de l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot i de l'Institut Municipal de Promoció d'Olot.

7.4. Fonts consultades

Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). *"2n Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011"*. Barcelona: Consell d'Associacions de Barcelona.

Fernández, M.; Vidal, P. (2015). *"Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d'un compromís amb la ciutat"*. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>

Murray, R.; Larry, J. (2005). *"Estadística"*. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum

Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). *"Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya"*. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroime tre2015tsacat.pdf

Torregrossa, M.D. (2013). *"Régimen fiscal de las entidades no lucrativas"*. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf

Trullén, J. (dir). *"Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província"*. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona

Vidal, P.; Fernández, M. (2013). *"Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi"*. Barcelona: Taula d'entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!